

Delavska enotnost

Glasilno Svobodnih sindikatov Slovenije

Glavni urednik Franček Kavčič
Odgovorni urednik Marjan Horvat

Ljubljana, 4. maja 1990

številka 19, letnik 49, cena 8 dinarjev

Za Ravnika in proti njemu

Ta čas je očitno modno napadati vodstvo Svobodnih sindikatov Slovenije in še posebej predsednika Miha Ravnika. Kaj je tisto, kar zdaj, niti slab mesec po kongresu, buri duhove? Na videz le to, da je bil za predsednika sveta ponovno izvoljen, skladno s statutarnimi normami in voljo večine delegatov na kongresu, Ravnik. Toda za tem se bržkone skriva več žarišč »nezadovoljstva«, ki se intenzivno ponavljajo zlasti v času, ko si ta sindikalna organizacija močno prizadeva, da bi delavce seznanila s svojim programom, nalogami in pravicami, ki jih bodo imeli, če bodo člani Svobodnih sindikatov, torej v času, ko je na vrhuncu akcija za obnavljanje članstva in sprejemanje novih članov. Ni odveč opozoriti še na resnico, da poskušajo nekateri okrepijo kampanjo proti vodstvu in Ravniku zdaj, ko se sindikat sooča s hudim odporom Gospodarske zbornice proti uveljavitvi kolikor toliko pristojnega najnižjega osebnega dohodka v kolektivni pogodbi. Vsi ti napadi imajo hote ali ne hote isti cilj: otopiti ostrino sindikalnih zahtev v kolektivnem pogajanju in slabiti rezultate pri obnavljanju članstva.

Ob tem ni moč zanemariti strankarskih iger in igric, saj je želja vsake stranke, da bi uveljavila svoj vpliv na odločanje in ravnanje v sindikatih, kajti to povečuje moč v političnem življenju; samostojna drža Svobodnih sindikatov in njihov nadstrankarski program ter jasne opredelitve o zavezništvu so zategadelj marsikomu trn v peti. Resnici na ljubo velja k temu dodati še, da je edino Ravniku uspelo, in to na demokratičnih volitvah, ohraniti svojo politično funkcijo, medtem ko so se njegovi nekdanji partijski kolegi presedli iz vladnih klopi v opozicijske. Zato Ravnik ne more biti vseh marsikomu tudi iz novih strank, ki hočejo pomesti z vsem, kar ni po njihovi volji.

Dejstvo je – to pa gre marsikomu v nos – da se je sindikalnemu vodstvu v preteklih štirih letih uspelo sorazmerno hitro izviti iz tesnega objema države in monopolne partije ter si pravočasno zagotoviti samostojnost odločanja. Program Svobodnih sindikatov Slovenije in temeljne naloge, ki so pisane po meri delavcev in njihovih interesov, so pravzaprav krona večletnega prizadevanja sindikatov za uveljavitev sindikalne liste, najnižjega osebnega dohodka, delavskih določb v Zakonu o delovnih razmerjih in podobno. To je izbojevalo »staro – novo« vodstvo, za kar ima zasluge tudi Ravnik in prav gotovo je tudi zato dobil večinsko podporo na kongresu.

Če so »razumljivi« napadi na vodstvo Svobodnih sindikatov in Ravnika iz vodstev novonastajajočih sindikatov v Sloveniji in iz vodstev nekaterih strank, pa težko razumemo tiste Elice, Cirile, Vladimirje, Igorje, Jožete – sindikalne profesionalne delavce – ki hkrati s Tomšičem trobijo v isti rog, iz katerega doni, da se v sindikatih ni nič spremenilo samo zato, ker sta predsednik in sekretar že od prej. Že bežen pogled v okolja, od koder prihajajo ti napadi (ta trditev pa velja tudi za Dalmatinovo 4) praviloma kaže na to, da hočejo napadalci že vnaprej imeti opravičilo za slabo doseženo delo, za nesposobnost v svojih okoljih udeležati kongresne listine in aktualne zahteve delavcev, za to pa naj bi bila kriva vodstvo v republiki in predvsem Ravnik. Igra je prozorna, čez dobrih pet mesecev pa se morajo odpreti karte na prvi konferenci Svobodnih sindikatov Slovenije! Zato bi kazalo do konference prenehati različne zahteve po odstopih, na njej pa temeljito razčleniti delo vseh sindikalnih vodstev. To je demokratična in politično smotna pot reševanja konfliktov, ki jih nekateri umetno ustvarjajo.

Marjan Horvat

Iz vsebine:

Akcijska in organizacijska svoboda sta jamstvo za demokratične odnose v sindikatu (stran 3)

Obisk v podjetjih – kako se včlanjujejo v SSS (strani 4, 5, 6, 7, 8)

Vojnik: Mala šola velikega boljševika (stran 13)

Drhal pa veselo krađe naprej...: dokazi (stran 14)

1. maj po Sloveniji (strani 9, 10, 11 in 12)

33 x ALFA ROMEO 33 Nuova

7 milijonov din

ATI 35.000 x 200 din

KONČNO ŽREBANJE 13. 5. 90

Pomladni
3x3

Pomladni
3x3

V Unis Tos zahtevajo takojšnje ukrepanje

Ohraniti zaupanje v sindikat

Mnoga podjetja si želijo veliko bolj tesnega sodelovanja s panožnimi sindikati. Tudi v Unis Tos v Ljubljani pričakujejo, da bodo imeli od njih veliko več koristi kot doslej. Kaj pričakujejo in koliko članov imajo v sindikatu delavcev kovinske in elektroindustrije smo poskušali izvedeti v pogovoru s predsednikom sindikata **Vojkom Boltetom** članom izvršnega odbora **Marjano Močnik** ter **Francem Kalanom**.

Vojko Bolte je najprej predstavil njihovo podjetje, ki se ukvarja s proizvodnjo transportne opreme in sistemov, in v katerem je zaposlenih 345 ljudi. Pohvalijo se lahko s tem, da jih je kar 305 pristopilo k Svobodnim sindikatom Slovenije. Seveda so pri tem izvedeti vodilni delavci, ki jih je v podjetju kar 35, kar pomeni, da je članstvo v sindikatu skoraj 100-odstotno.

Tako visoke številke pa niso dosegli kar čez noč, saj so začeli zbirati pristopne izjave kmalu po novem letu. Tako so pripravili občni zbor že z novimi člani. Temeljito so se lotili tudi seznanjenja starih

članov sindikata z možnostmi in predvsem prednostmi, ki jim jih nudi članstvo v novem sindikatu. To so speljali prek oglasnih desk, prek posrednikov in pa s pisnim obvestilom.

Marjana Močnik pa je poudarila, da se že pojavljajo prve težave. Delavci želijo čim hitreje uresničevanje kongresnih sklepov, čedalje pogosteje se izraža nezadovoljstvo zaradi »novih« starih vodite-

ljev republiškega sindikata, poleg tega pa jih muči tudi nelikvidnost podjetja. Prav tako odnosi med sindikatom in vodstvom podjetja niso dobri, saj prihaja do kratkih stikov ravno zaradi preslabe ob-

veščenosti. Sindikat in delavci zamerijo direktorju tudi to, da jih ni obvestil o tem, da je imelo podjetje kar 30 dni blokirani žiro račun. Celotako daleč je šlo, je dodala Marjana Močnik, da so očitali predstavnikom sindikata vmešavanje v stvari, ki jim ne smejo biti mar.

V sindikatu se bojijo, da jim bodo delavci začeli obračati hrbet, ko bodo ugotovili, kako nemočen je v resnici sindikat. Da bi to preprečili, bi morali takoj začeti različne dejavnosti za izboljšanje položaja. Še bolj naj bi uveljavili vlogo panožnih sindikatov, ki naj bi se, če bi bilo to potrebno, tudi osamosvojili. To bi tudi omogočilo, da se začnejo takoj ubadati s težavami, ki jih v podjetjih ne manjka.

Vojko Bolte pa je predstavil načrte sindikata, s katerimi bi, če bi jih seveda uresničili, ohranili zaupanje delavcev v ta sindikat. Tako se bodo zavzemali za dvig minimalnih osebnih dohodkov, ki znašajo od 2.500 dinarjev navzgor, za zmanjšanje delitvenega razmerja, ki je nezasluženo zelo visok (1:8) in da se ponovno začne izplačevati nadomestilo za prevoz na delo in malico, ki so ga zaradi varčevanja odpravili s sklepom delavskega sveta. Zahtevali bodo tudi uveljavljanje statuta, ki je bil

SINDIKAT GOSTINSKEGA PODJETJA
" SAVINJA " LAŠKO

Laško, 16.4.1990

ZADEVA: Pooblastilo

Pooblašča se SSS Republiški odbor sindikata delavcev gostinstva in turizma Ljubljana, da v imenu delavcev Gostinskega podjetja Savinja Laško, vložiti tožbo za odgovornost vodilnih in vodstvenih delavcev za nastalo situacijo v podjetju, kar je pripeljalo podjetje v stečaj. Hkrati ga pooblašča, da nas zastopa v tej zadevi.

Pooblastilo je podano na osnovi sklepa razširjene seje sindikata podjetja, dne 13.4.1990.

Predsednica Sindikata podjetja
GP Savinja Laško
Dragica ŠTAUT

poln lepih in sladkih obljub, vendar pa je od takrat položaj še slabši.

Težav in načrtov imajo v sindikatu podjetja Unis Tos dovolj. Bojijo pa se, da bodo delavci še bolj razočarani in da bodo zakonske omejitve sindikatu onemogočile nje-

govo delovanje. Ta bojazen pa se zaradi slabega gospodarstvenega položaja iz dneva v dan povečuje. In ravno zaradi tega, kot so zatrili vsi trije sogovorniki, bo moral sindikat ukrepati jutri, ker bo poputrinjšem že prepozno.

Robert Peklaj

V kranjski Savi vsi delavci v SSS

Nikomur ni uspelo narediti zmede

V kranjski Savi so v petek, 20. aprila, končali podpisovanje pristopnih izjav v Svobodne sindikate Slovenije – sindikat podjetja Sava.

»Odziv je tudi nas presenetil,« je povedal predsednik sindikata v Savi Janez Justin. »Vključilo se je približno 98 odstotkov vseh zaposlenih. Odpadli so le nekateri, ki so tik pred upokojitvijo, in pa večni nezadovoljneži.

Zakaj? Nismo še podrobno preučili, zakaj je tako dober odziv. Mislim, da zato, ker ljudje sindikatu zaupajo. Kar obljubimo, tudi dosežemo. Ne bi našteval, je pa v tem kratkem času kar precej stvari, s katerimi smo dokazali, da smo lahko učinkoviti. Predvsem pa se mi zdi pomembno, da so delavci prek našega časopisa seznanjeni z našim delom.

Naj naštejemo le nekaj primerov, v katerih se sindikat ni strinjal z ukrepi vodstva podjetja. Kjer je rekel ne, je ta ne tudi uveljavil.

Kadrovski sektor je predlagal spremembo nadomestila za prevoz na delo. Pravico do nadomestil naj bi imeli tisti, ki se vozijo tri kilometre več in ne kot doslej od 1,5 km naprej. S tem bi se mnogim povečala tudi lastna udeležba. Sindikat je zahtevo zavrnil in dosegel, da so jo umaknili iz dnevnega reda. Predlagali smo, da se plača voznja z avtobusom vsakomur, ki ima za to možnost in to za dneve, ko je prisoten na delu. Ali pa se bo vozil z avtobusom ali s svojim avtomobilom, je prepuščeno posamezniku. Zahtevali smo, da se naš predlog analizira in ugotovi najboljše variante.

Tudi o malici smo govorili in o višini lastnega prispevka. Zahtevali smo natančen račun stroškov, usklajen s sindikalno listo in šele na tej osnovi določitev lastnega prispevka. Pri tem pa naj bi se ugotavljali kvaliteto prehrane, na katero imajo delavci veliko pripomb. Precej prahu je dvignil tudi

predlog vodstva, da bi čiščenje tovarniških prostorov poverili privatnemu podjetju. Za 45 snažilk gre, ki naj bi jih zaposlil privatnik. Gre za ženske, ki so v večini že več kot 20 let v podjetju. Če bi jih zaposlil privatnik, bi odpadle ugodnosti, kot so preventivni zdravstveni pregledi pa do ugodnih sindikalnih nakupov, da o sindikalnem varstvu ne govorimo. Bila pa bi še velika možnost, da to privatno podjetje propade in da te doslej naše delavke ostanejo brez dela. Pri vsem tem pa v sindikatu še dvomimo o finančnih koristih, ki bi jih imela Sava. Rekli smo ne, dokler ne dobimo natančnega računa o koristih tega ukrepa in dokler ni zagotovil za varstvo teh delavk.

Tehnološke presežke imamo tudi pri nas. Te že od sredine lanskega leta ugotavlja skupina za racionalizacijo poslovanja. Z rezultati dela in s pomenskimi seznanji tistih, ki so tehnološki presežek, morajo, po dogovoru, seznaniti tudi sindikat. Potem pa bomo skupaj reševali probleme teh ljudi s prerazporejanjem znotraj podjetja, z rednimi upokojitvami in dokupom let, s prekvalifikacijo, odpravnino in še nekaterimi drugimi možnostmi. Postopke, ki jih je predlagal sindikat, je potrdil tudi delavski svet.

Reševanje te problematike je zelo občutljivo in neprijetno za podjetje, še bolj pa za posameznike.

To dejstvo pa nekateri vodilni oziroma vodstveni delavci v podjetju izkoriščajo za utrjevanje svojega nadrejenega položaja. Grozijo z odpovedmi, »delajo« spiske presežkov, ponujajo delavske knjižice, itd. Vse to ustvarja neprijetno razpoloženje v podjetju in veliko mero negotovosti pri delavcih. Daleč od

tistega, kar smo si zadali vsi. Izboljšati delovne učinke, racionalneje izkoriščati delovni čas... Zaradi tega je namreč izgubljenih precej delovnih ur. Kažejo se tudi slabi vplivi na delovno moralo in učinkovitost in ustvarja se razdor v podjetju.

Menimo, da take grožnje pomenijo širjenje lažnih vesti in prekoračitev pooblastil, ki jih imajo posamezniki. Takšno ravnanje pa pomeni tudi hujšo kršitev delovnih obveznosti.

Proti takim posameznikom bo sindikat podjetja, če bodo pripombe upravičene, vložil zahtevo, da se obravnavajo na ustreznem organu.

Teh nekaj primerov, ki smo jih našli in ki pomenijo varovalno vlogo sindikata, kaže, da smo se uveljavili. Tako smo pridobili zaupanje delavcev. Ne gre pa za postavljanje tudi raznih ugodnih nakupov, ki jih organizira sindikat. Ljudje to potrebujejo in cenijo. Tudi po tem ocenjujejo delo sindikata. Takih prodaj pa organiziramo kar veliko. Zbiramo najcenejše ponudnike in nakupe vseh mogočih artiklov tudi kreditiramo.

Te vloge sindikata prav gotovo ne kaže opustiti, čeprav imajo nekateri pomisleke.

Brez strahu so se zato lotili ponovnega včlanjevanja v sindikat. Treba pa je povedati, da so pri tem ubrali nekoliko svojo pot.

Vsakemu delavcu so najprej dali list papirja, na katerem je bilo kratko in jedrnat, v desetih točkah, napisano, kaj jim zagotavlja članska izkaznica podjetja: od osnovnega varstva pravic, brezplačne pravne pomoči do pravice uporabe sklada sindikalne pomoči pa tudi do ugodnosti pri nakupih na obročno odplačevanje in če hočete pravice do udeležbe na izletih, ki jih organizira sindikat.

»Dali smo natisniti svojo pristopno izjavo. Menili smo namreč, da opredeljevanje za

panožne sindikate že pri vstopu v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije lahko samo zapleta sicer jasno odločitev. O tem, ali se bomo potem vsi vključili v eno panožni sindikat ali pa se bodo posamezni poklici, ki jih imamo kar precej, vključevali vsak posebej, se bomo lahko odločali kasneje.

Tudi zato, ker organiziranost v prihodnje povsod še ni čisto jasna.

Še to naj povem, da bomo v Savi imeli tudi svoje članske izkaznice, predvsem zaradi matične in sindikalne številke na njih. To nam bo olajšalo prehod na računalniško evidenco, na katero se pripravljamo. Pri takem številu članov je to res nujno.

O poteku podpisovanja pristopnih izjav pa je vodja sindikalne podružnice Autopnevmatike Vojko Tratnik povedal, da so od 1500 zaposlenih odpadli pravzaprav le po-

samezniki.

»Malo zmede so naredila sredstva javnega obveščanja, še posebej televizija, ki je ob kongresu in po njem o Svobodnih sindikatih poročala zelo kritično in poudarjala stvari, ki za osnovno vlogo sindikata niti niso toliko pomembne.

Sicer pa so ljudje tudi veliko spraševali. Največ o kolektivnih pogodbah, o katerih vedo še vedno premalo. Lahko pa rečem, da raste zaupanje v nov sindikat, saj delavci čutijo, da se njegova vloga v podjetju krepi. To lahko tudi stalno prebirajo v našem glasilu, v katerem je ravno o delu sindikata zadnje čase največ prispevkov.

Janez Brumen, vodja sindikalne podružnice Gumenotehničnih izdelkov:

»Pri nas je pristopno izjavo podpisalo več kot 98 odstotkov zaposlenih.

Seveda je bilo tudi precej vprašanj, največ glede članarine. Ni pa bil to pogoj za vpis. Zelo odmeven je bil tudi zapis v našem časopisu o odločnem stališču sindikata ob tehnoloških presežkih. Spraševali so tudi o pravni pomoči. Za vsak primer najbrž. Ugibali so tudi o uspehu sindikata pri splošni kolektivni pogodbi, predvsem o tistih 600 nemških markah za najnižji osebni dohodek.

Kar precej je bilo tudi takih, ki so si vzeli dan ali dva za premislek, da so doma v miru prebrali o pravicah člana sindikata. Nazadnje pa je prevladalo spoznanje, da smo v sindikatu vsi enaki in čim več bo nas, bolj bomo močni.

Najbrže ni treba veliko dodajati k utemeljitvam uspeha sindikata v Savi. Prepričani pa smo, da je bil zato prvi pogoj: dva poklicna sindikalna delavca.

Andrej Agnič

Pripravljamo brošuro

GENERALNA KOLEKTIVNA POGODBA

V njej bo poleg besedila generalne kolektivne pogodbe objavljeno tudi

Brane Mišič: Kolektivne pogodbe pri nas

Stane Uhan: Kolektivne pogodbe

Odgovori na vsebinska vprašanja pri oblikovanju okvirne (generalne) kolektivne pogodbe in panožnih kolektivnih pogodb v normativnem delu, ki zadeva osebne dohodke in druga plačila

Ilja Jurančič: Komentar o osebnih dohodkih in nadomestilih, ki pripadajo delavcu po kolektivni pogodbi

Martin L. Weitzman: Makroekonomski vidiki participacije pri dobičku

Brošura bo izšla v prvi polovici maja.

Občinske svete, sindikate dejavnosti, organizatorje izobraževanja in vse druge pozivamo, naj jo čimprej naročijo! Naš naslov: ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon: (061) 321-255.

O sindikatih v Mežiški dolini

Večina se bo včlanila v ZSSS

Ravenčani so se vpisovanja in potrjevanja članstva lotili tako, da so v podjetja in ustanove odnesli pristopne izjave in se s predsedniki dogovorili, da bodo delavcem na sestankih sami pojasnjevali vprašanja v zvezi sindikalnim članstvom. Kot nam je povedal sekretar občinskega sveta Franjo Miklavc, so za akcijo pripravili tudi plakat »Zame gre« in z njim v bistvu hočejo ljudem povedati, zakaj naj še naprej ostanejo v sindikatu. Na začetku pogovora pa mi je Franjo Miklavc potožil, da se akcija ponekod zatika, ker delujejo sile, ki bi rade razbile sindikat in ki tudi ustvarjajo ozračje proti Ravniku in vodstvu, ki je bilo izvoljeno na prvem kongresu ZSSS.

Članstvo ve, da sindikat dozda ni bil najbolj uspešen. Na kongresu je bil sprejet program, na katerega pa nimajo pripomb in zato članstvo zanimajo zlasti možnosti, da bi ta program uresničili. Zato pa imajo tudi največ pripomb na vse stare kadrovske sestave in še posebej na republiški vrh. Očitke na račun nekdanje Zveze sindikatov pa Franjo Miklavc pojasnjuje z njenim neopredeljenim položajem v samoupravnem sistemu. Ker smo imeli samoupravljanje, smo razmišljali celo o odpravi sindikatov, ne pa o njihovem uveljavljanju. Tržno gospodarstvo, to sta trg dela in kapitala, pa bo sindikatu omogočilo in ga tudi prisililo, da bo opravljal pravo vlogo. Če tega ne bomo zmogli v ZSSS, se bodo delavci morali organizirati v drugih sindikatih. Kadrov, ki bi jim zaupali, pa dozda v sindikatu skoraj nikjer nismo našli in tem, ki smo jih izvolili, je treba dati možnost, da dokažejo sposobnost za delo, kot ga zahteva novi program.

Sindikalne organizacije v podjetjih in ustanovah različno razmišljajo o novi organiziranosti. Franjo Miklavc pravi, da v železarni na šolah in še ponekod razmišljajo le o povezovanju v sindikat dejavnosti oziroma o tem, da ne bodo več v občinskem svetu. V rudarskih obratih in separaciji rudnika Mežica so marca zadržali vso članarino, kar kaže, da razmišljajo o samozadostnosti in tudi izvažajo nezaupanje do vseh sindikalnih organizacij.

Ravenski sindikalisti menijo, da bi lahko poenostavili in racionalizirali organiziranost na občinski in medobčinski ravni. Predlagajo skupno strokovno službo na regionalni ravni, ki bi članstvu in sindikatom podjetij dajala potrebno strokovno pomoč. Obenem pa bi združili tudi sedanje administrativne službe. Sedež bi bil lahko na Ravnah, ker imajo edini izmed koroških občin tudi svoje poslovne prostore.

Franjo Miklavc misli, da mora biti sindikalna zveza dejansko zveza, ne pa organizacija nad sindikati dejavnosti, kot je bila dozda. Tudi članarina naj bi po njegovem mnenju pripadala sindikatom dejavnosti in škoda je, da zdaj še nimamo zadovoljivih odgovorov o njeni uporabi in delitvi.

Na občinskem svetu so do 25. 4. 1990 zbrali približno

3.500 pristopnih izjav, pričakujejo pa, da se bo v sindikate včlanilo več kot 60 odstotkov vseh zaposlenih. Podpisovanje izjav so v nekaterih podjetjih in zavodih že končali, v večjih firmah pa s tem še niso končali. V šolstvu pa čakajo na odločitve republiškega odbora sindikata v zvezi s pristopnimi izjavami.

S sekretarjem sva najprej obiskala tovarno povišstva Prevalje, ki deluje v sestavi Lesne Slovenj Gradec. Rudija Kališnika, predsednika sindikata podjetja, smo zmotili sredi sklepanja poslov, ki v zadnjem času precej usihajo. Zato nama je najprej povedal, da se je prodaja doma skoraj ustavila in da se jim zaradi neustreznega tečaja dinarja in marke ne splača niti izvažati, čeprav bi lahko izvozili 80 odstotkov kvalitetnih vrat in drugih izdelkov.

Zmagala bi solidarnost

Marca so delavci dobili povprečno 3442 din, najmanjša plača je bila 2.458, največja pa 9.000 din. Glede ravni plač je Rudi Kališnik povedal, da so le tolikšne, ker je gospodarstvo preobremenjeno in tudi zato, ker kupci neradi plačujejo njihovo blago.

Akcijo vpisovanja v sindikat so razložili vsem zaposlenim. Izjavo o vstopanju v Zvezo svobodnih sindikatov je od 240 delavcev podpisalo 209, dva pa sta to odklonila. Predsednik sindikata je prepričan, da so se delavci vpisali zato, ker je njihov sindikat že dozda dobro skrbel za članstvo tudi z ozimnico in z organiziranim letovanjem. Člani sindikata iz tovarne povišstva pa so ocenili, da je bil dozda sindikat premalo prodoren in da večino tega, kar so hoteli na občinskem svetu, niso uspeli izpolniti in da je verjetno tudi sindikat kriv za sedanji težak položaj delavcev.

Delavci si ob podpisovanju izjav najbolj želijo sindikat, ki bo dovolj močan, da bo udeleževal njihov interes. Ne bodo pristali na to, da ZSSS podpiše predlog Gospodarske zbornice za 350 DEM kot najnižjo plačo. Vprašal sem ga, ali bi se delavci na referendumu, ko bi imeli na izbiro takojšnje povečanje plač na 600 DEM kot najnižnjo plačo ali pa alternativo, da vsi obdržijo delo in delovno mesto odločili za prvo ali drugo. Ocenil je, da bi med njimi zmagala solidarnost.

Rudi Kališnik ni nič slišal

o tem, da bi v njegovi tovarni kdor koli vodil akcijo podpisovanja izjav za neodvisne sindikate, ki jih vodi France Tomšič. Prepričan pa je, da delavci potrebujejo pravi sindikat, ki naj bi bil enoten, z drobitvijo sil pa bodo imeli delavci še manj možnosti kot dozda za uspešno delo v sindikatu.

V tovarni rezalnega orodja Prevalje nam je položaj orisal Stane Jesih, predsednik sindikata. Povedal je, da podjetje nemoteno posluje, da imajo sklenjene pogodbe za 2 meseca in to kljub temu, da so bili brez direktorja. Povprečne plače so primerljive s plačami iz železarne Ravne in znašajo 2.648 din. V sindikat so se včlanjevali docela prostovoljno, izjavo je podpisalo 75 odstotkov delavcev, odklonilo pa 18 od 370 zaposlenih. Večina je menila, da so bili v sindikatu toliko let in da je prav, da so v njem še naprej. Stane Jesih meni, da potrebujejo razen republiških sindikatov dejavnosti tudi občinske sindikate, ker so jim ti bliže in so jim v tem času tudi pomagali, ko so oblikovali stavkovni odbor. Takrat in tudi ob drugih priložnosti pa se sodelujejo s sindikalisti iz železarne in tudi uporabijo kakšno izmed njihovih dobrih idej in akcij.

Nado Vačun, sekretarko sindikata rudnika Mežica, smo našli na sestanku delavk obrata rud-

nika Mežica, ki sredi Črne v kooperaciji delajo nakit za celjsko Zlatarno. Kljub dvomom o možnosti sindikata, da tem delavkam, ki so v izjemno težkem položaju, pomaga do boljše eksistence, se nam je zdelo, da se je večina delavk odločila za članstvo v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije (o tem več v okvirju).

Sekretarka rudniškega sindikata pričakuje, da se bo večina delavcev te dni včlanila v ZSSS. Nekateri pa bodo s tem počakali, ker je članstvo odvisno od zaupanja v republiški sindikalni vrh. Članek o sindikatih, ki je bil objavljen v Demokraciji, je povzročil škodo, ki do danes še ni popravljena. Pravi, da nekateri menijo, da se vodstvo, ki je na

kongresu dobilo nov mandat, ni dovolj borilo za delavce in mu zato ne zaupajo. Nezaupanje pa je seveda širše in tudi zato se vedejo, kot da si lahko le sami pomagajo.

Vodstvu je treba dati možnost

Delavci rudnika Mežica se po mneneju Nade Vučan strinjajo, da morajo ostati skupaj tudi v novi podjetniški organiziranosti, vendar zdaj še delajo po tozdi in v delovni organizaciji. Ugotavlja pa, da podjetniški koncept ni bil sprejet in da zdaj ni programa skupnega razvoja, zato sefi vlečejo bolj k sebi kot k skupnim ciljem.

Delavci občutijo nesposobnost vodstva za dogovor o skupnem podjetju, ki bi dajal tudi zagotovila o delu in socialni varnosti ne samo za danes, temveč tudi za jutri.

Pred sejo občinskega sindikalnega sveta sem se pogovarjal še z Brankom Kakerjem, predsednikom sindikata v železarni Ravne. Najprej je povedal, da se je dozda v ZSSS vpisalo 2500 zaposlenih, tudi nekaj tistih, ki so pred leti izstopili iz sindikata. Od 6000 delavcev pa jih je le sto odklonilo pristopno izjavo. Zato Branko Kaker pričakuje, da se bo večina že zdaj vpisala v ZSSS. Akcijo včlanjevanja v železarni vodijo tudi aktivisti Neodvisnih sindikatov, kar pa sindikalno vodstvo, ki ga vodi Branko Kaker, ne moti, ker so bili izvoljeni na neposrednih volitvah v vsej železarni.

Delavci v železarni Ravne razmišljajo tudi o zapletih, ki so bili pred sindikalnim kongresom in ki se po njem nadaljujejo. Branko Kaker pravi, da je kongres dal možnosti za delo sindikatov dejavnosti in tudi za drugačno delo Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Zato je vanje treba vstopiti in v njih delati ter tudi spremeniti tisto, kar je (bilo) slabo. Vodstvu, ki je bilo izvoljeno na kongresu, pa je treba dati čas da se dokaže in dobi zaupanje, v nasprotnem primeru pa so nujne takojšnje kadrovske spremembe.

Sindikalisti v železarni so se odločili, da se bodo povezali le v sindikat dejavnosti, ne pa tudi v občinski svet. Podobno kot Franjo Miklavc tudi oni razmišljajo o racionalizaciji strokovnega in administrativnega dela v sindikatih na občinski in regionalni ravni. Razmišljajo zlasti o tem, da pri svojem delu potrebujejo močno skupno strokovno službo. Organiziranosti pa po njihovem mnenju ne bi smeli spreminjati na silo, temveč po zrelem premisleku in na podlagi izkušenj dela po novem programu in statutarjih normah.

Povprečne plače v železarni Ravne zdaj znašajo 4700 din, najnižje 2350, najvišja pa nekaj manj kot 12.000. Branko Kaker pravi, da tarifnega dela kolektivne pogodbe ne bi smeli sprejemati na silo, ker je to opravilo zelo zahtevno. Zato bi bilo treba najprej sprejeti normativni del kolektivne pogodbe in pridobiti čas za sprejem tarifnih pravilnikov.

Sindikat železarne Ravne od poslovodnega vodstva zahteva naj takoj določi proizvodno in razvojno strategijo. Zaradi govoric, da je največji koroški kolektiv pred stečajem, je Branko Kaker na delavskem svetu na svoje vprašanje izvedel, da takšno razmišljanje žali vodstvo in njihovo delo. Železarna Ravne ni zadolžena, njene težave so posledica neplačanih računov in pomanjkanja dela pri nekaterih programih. Vprašal sem ga za komentar o reorganizaciji v železarni Ravne. Dejal je, da je treba najprej počakati na rezultate večstopenjske organizacije dela in šele potem bo lahko povedal svojo oceno.

Sindikat v železarni Ravne razmišlja o svoji konzumnosti za drugi in tudi o ustanovitvi podjetja, ki bo gospodarilo z 2500 stanovanji, ki so last železarne Ravne.

Končajte agonijo!

V obratu za predelavo plemenitih kovin, ki spada v rudniški tozd Metalurgija, je zaposlenih 31 delavk, nekatere med njimi delajo doma. Prejšnji mesec so ob 145-odstotnem doseganju norme zaslužile povprečno 2700 din. Tako nizke plače so zaradi prenikoznega cenjenega kooperantskega dela za Zlatarne Celje, saj to delo opravljajo z naprej planirano izgubo. Za sestavljanje zlatih veržic ne zahtevajo strokovne izobrazbe. Ker so možnosti za zaposlitev žensk na Koroškem zelo omejene, dela v tem obratu tudi več delavk, ki so končale poklicno ali srednjo šolo.

Delavke že več let zahtevajo izboljšanje položaja in ureditev razmer v tem obratu. Alojz Šegl, direktor tozda Metalurgija, jim je pred letom dejal, da imajo dve možnosti. Prva je, da gredo na zavod za zaposlovanje, druga pa, da se jim plača ne poveča. In pri tem je tudi ostalo. Od vodstva so že ničlikokrat slišale, da delajo premalo in naj bodo vesele, da delo sploh imajo, češ da drugi kooperanti tudi to izgubljajo. Na sestanku 25. aprila 1990, ko so se delavke pogovarjale o včlanjevanju v sindikat, sem razen tega, kar je bilo že velikokrat izrečeno in zapisano, zabeležil le misli, ki so jih presenetljivo mirne razpravljalke največkrat ponovile (njihov vodja Hinko Petrič pa jim ni ugovarjal):

- ne bomo več delale skoraj zastoj, saj je za firmo in za družbo ceneje, če ostanemo doma.
- agonijo je treba končati in s tem preprečiti izkoriščanje delavk.
- delavci rudnika Mežica niso sprejeli koncepta reorganizacije, premestitve zaradi presežkov delavcev pa kažejo le na to, da bomo nekatere ob delo, če ne bomo sprejele ponudbe za vsako delo, tudi za snažilko.

1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj

Od Črnuč do Rožnika

In vendar: Živel prvi maj

»(Prvi maj) ni pokazal prijaznega obraza,« je v svoji 99. številki 1. maja 1890 poročal Slovenski narod. »Zjutraj je bilo mrzlo, da je prav dobro služila dvojna suknja. Delavci, katerih danes praznuje 900 do 1000, bili so že zgodaj v mnogem številu na Rožniku, od koder so šli v malih tolpah na zbirališče v 'hotel Evropa'.« To smo lahko prebrali na razstavi v kulturno-informacijskem centru Križanke, ki sta jo v počastitev stote obletnice 1. maja v Ljubljani postavila Janez Kos in Metka Simončič s sodelavci. »Na otvoritvi (25. aprila, op. a.) je bilo 149 obiskovalcev, dan kasneje 43, v petek je bilo zaprto, v soboto jih je bilo 8, danes (na predvečer) pa z vami vred 33,« je povedal kustos Ivo Čater in dodal, da med obiskovalci prevladujejo »srednje razgledani ljudje, torej taki, ki zgodovine ne povezujejo z dnevno politiko«. Ker je razstava res zanimiva, vam priporočamo, da si jo ogledate. odprta bo do 19. t. m.

Zastave so plapolale, ker je – prosto po pesniku Ivu Volariču Keotu – pač pihal veter. Vendar ne povsod in ne vse, ki so običajno vihrale zadnih 45 let. Prevladovala je slovenska, en drog pa je praviloma prazen štrlel v zrak. Razen pred tem poslopjem na Slovenčevi cesti za Bežigradom, kjer so razobesili tudi partijsko. Najbrž zaradi razglasa Zveze sindikatov Jugoslavije, naj se vsemu navkljub tudi letos zberemo pod rdečo zastavo...

Na Rožniku je bilo poskrbljeno za vse – za dušo in telo. Dvajset gostincev »fifty-fifty« med zasebniki in družbenim sektorjem je poskrbelo za vse mogoče dobrote, Jerca Mrzel, Roman Kranjčan, Vesna Tomc, Domen Končan, mešani pevski zbor KUD Horjul in ansambel California pa za prijetno počutje. Kapo dol pred glavnim organizatorjem Marjanom Lebarjem, ki je družno z režiserjem in scenaristom Bojanom Martinčevom pripravil res dobro »festo«.

»Veš, poet, svoj dolg, nimaš nič besed, kaj zagrinjaš se v molk?« smo po Župančičevih notah vprašali predsednika ljubljanskih sindikatov Jožeta Šketo. »O, marsikaj imam povedati, vendar, pozor!, jaz nastopam šele jutri. Danes sem prišel le na kresovanje...« Kaj nameravaš povedati, povrtamo. »Novi oblasti bom najprej sporočil, naj čimbolj zavaruje delavca, ji nadalje priporočil, naj prepreči vse tiste stečaje, ki so posledica nelikvidnosti, in udrihnil čez odtujevanje družbene lastnine. Na koncu pa bom opozoril naše delavce, da bo v tem sistemu samo sindikat, – naš sindikat! – tisti, ki jih bo lahko varoval pred prihajajočimi težavami.« Šketa je držal besedo...

Kot se za takšno priložnost spodobi, je obveljalo tudi izročilo rdečih nageljnov. Le s to izjemo, da so bili včasih zastoj, letos pa že po »konvertibilni« ceni. Pa tudi mladenke, ki so jih pripenjale, so postale »izkušenejše«...

Praznovanje pod Uršljo goro

0 dveh negotovostih

Brane Žerdoner in Mirko Vošner sta izročila priznanje desetim zaslužnim delavcem železarne Ravne. Letos so ta priznanja skupaj z enomesečnim zaslužkom prejeli: Jelka Kaker, Marta Gradšnik, Vili Klemenc, Andrej Gorinšek, Zdravko Pisnik, Ernest Koler, Alojz Kac, Ivan Petrič, Alojz Gologranc in Vili Toplak.

Ciril Zlobec, slavnostni govornik, je zbranim najprej povedal, naj se med praznovanjem ne pustijo motiti. Dodal je tudi, da ravenški železarji najbolje vedo, da lahko živijo le od dela in da si lahko z njim tudi izboljšajo položaj.

Celjani so dva dni preživeli na Gričku

Železarji poskrbeli za razpoloženje

Celjani so se znova odločili, da bo osrednja prvomajska proslava na Gričku nad Savinjo in pri Mlinarjevem Janezu na Teharjih. Čeprav bi bilo to težko dokazati, vendar je bilo na predvečer na Gričku, ob kresu, vsaj toliko ljudi, kot naslednje dopoldne, ko so že pred deseto dekleta pripela vseh 3200 pripravljenih pripkon.

Tudi najstarejši Celjani ne pomnijo tako množičnega obiska in udeležbe ob kresovanju pred prvim majem na Griču nad Savinjo, kakršnen je bil letos. Očitno presenečeni so bili tudi miličniki in priložnostni redarji, ki naj bi že na večer pred praznikom skrbeli za kolikor toliko urejen promet po desnem bregu Savinje in predvsem skozi Lisce do prireditvenega prostora. Toda že ob prvem mraku so bila pripravljena parkirišča zasedena, tako da se je dalo najhitreje in najlažje priti do Grička peš.

Najvnetejši praznovanci so na Gričku ostali vso noč, skupaj z mladimi in taborniki, dopoldne so prisluhnili enournemu koncertu godbe na pihala štorskih železarjev. Slavnostni govornik je bil Lado Kaluža, tajnik občinskega sindikalnega sveta, ki je večtisočglavi množici najprej osvežil zgodovinski spomin delavskega praznika in zatem poudaril, da Svobodni sindikati Slovenije ne bodo odstopili od začrtane poti in od kongresnih zahtev.

Griček nad Savinjo se je držal izročila in znova privabil več tisoč Celjanov.

Lepo vreme je pregnalo vsakdanje tegobe, ki že nekaj časa pestijo prebivalstvo mesta ob Savinji, tako da so se prijetni pomenki in srečanja zavlekla v pozno popoldne.

Ob Ivarčkem jezeru se je zbralo toliko mladih in starejših, da jih ni mogoče ujeti v navaden objektiv. Branko Kaker, glavni organizator, je menil, da jih je prišlo več kot sedem tisoč.

političnega položaja po volitvah v ravenški občini. Povedali so, da na letošnji prireditvi manjkajo številni občinski politični veljaki in tudi predstavniki Demosa, ki je zmagal tudi na volitvah v ravenški občini, so bili odsotni. O novem ravenškem županu niso vedeli ničesar. Bolj kot to pa jih je zanimala možnost, da se sedanja ravenška občina razbije na več manjših: npr. Črna, Mežica, Prevalje in Ravne. Vse kaže, da ima takšno razmišljanje tudi realno podporo občanov.

Ciril Zlobec je govoril tudi o delu in o nujnosti krepitve zavesti, da lahko živimo le od dela, kar ravenški železarji že zdaj vedo. Številni gospodarstveniki in politiki zdaj razmišljajo o reševanju težav z odpušcanjem delavcev.

Družba pa bo morala dokazati svojo zrelost s skrbjo za socialno varnost tistih, ki bodo ob delu tako v proizvodnji kot družbenih dejavnostih. Nova oblast po mnenju Cirila Zlobca zaradi gospodarskih težav ne sme dovoliti propadanja dozdaj zgrajenih šol, bolnišnic in kulturnih ustanov. Vse to je treba ohraniti, da bomo lahko dostojno živeli.

F. K.

1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj

Trebnje

Ostanimo tovariši

Delavci trebanjske občine so tudi letos množično praznovali 1. maj na Debencu nad Mirno. Sonce in praznično razpoloženje je privabilo k planinski koči kar nekaj tisoč ljudi. Že na uradnem delu, dopoldne, z govorom in kulturnim sporedom, se je kar trilo ljudi. Popoldne pa jih je prišlo na Debenec še več.

Po pozdravu sekretarja občinskega sindikalnega sveta Trebnje Mirana Juraka so za uspešno in učinkovito delo podelili srebrne znake sindikata Antoniji Kragelj iz Zmage, Mokronog, Mariji Brajer iz Dane Mirna, in Ani Gorencić iz Novolesa – Polimerji Trebnje.

Slavnostni govornik je bil novi član predsedstva republike Slovenije dr. Matjaž Kmecl. Govoril je o pomenu 1. maja, ki ga delavci skoraj vsega sveta praznujejo letos že stotič. Res ga bomo odslej praznovali malo drugače, vendar izbrana pravica delavcev, tista prava, ne more zbledeti, pa naj se oblast oziroma oblastniki še tako spreminjajo. Govoril je tudi o nekaterih pogledih dnevne politike in se še posebej spotaknil ob sedanje spakovanje z gospodi in tovariši. Saj že ne veš več, kdo je gospod in kdo tovariš. Smo pač v času, ko se bomo morali demokracije šele učiti. Tistega, kar je ustvaril hlapec Jernej, si ne bo pustil vzeti.

Na Debencu so člani telovadnega društva Partizan Mirna že leta 1949 zgradili planinski dom, kjer je bila pred 1. majem že leta 1951 prva množična proslava. Zvrstilo se jih je še več, pred desetimi leti pa je proslava na Debencu postala osrednja in tradicionalna. Prireditev vseskozi vodi občinski sindikalni svet Trebnje. Uveljavila pa se je s priložnostnim govorom, kratkim kulturnim sporedom in preprostim, a zato prisrčnim srečanjem delavcev. Te prireditve si Trebanjci ne bodo pustili vzeti.

Svobodni Sindikati Slovenije

Sindikati so dali vsakemu nagelj, dobro voljo pa so prinesli s seboj...

Brežice

Brez visokih besed, vendar delavsko

Vse je že kazalo, da bo tudi letos dež Brežičanom pokvaril prvomajsko srečanje. Ravno ko bi se morali odpraviti na Šentvid, hrib nad Brežicami, se je ulilo. Na srečo ne za dolgo. Kmalu po deveti uri so se najbolj zagrizeni že začeli zbirati v gozdičku pod cerkvico. Najprej je bilo polno okrog stojnice, ki so jo postavili lovci in kjer je vsakdo hotel poskusiti njihov srnin golaž.

Ljudje so prihajali največ peš, z avtomobili in celo s traktorji. Vsakomur je predsednik občinskega sindikalnega sveta Lado

Rožič voščil dobrodošlico z rdečim nageljnomo.

»Na tem kraju so se Brežičani začeli zbirati 1. maja že pred drugo vojno. Začeli so rudarji. Po vojni se je nadaljevalo in lani smo uradno prevzeli organizacijo proslave sindikati. Okrog tisoč ljudi pride vsako leto sem gor. Lani nismo imeli sreče. Pripravili smo bogat kulturni spored, pa je zaradi dežja odpadel. In letos? Sredstev ima sindikat bolj malo, pa še tisto varčujemo za razne socialne pomoči. Teh bo treba vse več, saj so mnogi naši obrati v težavah.

Za letos smo sklenili, da ne bo nikakršnega programa, nič govorov, le rdeč nagelj in prvomajski pozdrav oziroma čestitka. Srečanje naj bi bilo takšno kot pred mnogimi leti, srečanje na katerem naj bi potrjevali svojo pripadnost.

Že nekaj časa pa v sindikatu razmišljamo, da bi to zemljišče odkupili in tu neke postavili brunarico. Les ni vprašanje, delovna sila tudi ne. Sindikati podjetij so navdušeni, da bi imeli tu svoj kotiček, kjer bi se za praznike zbrali, praznovali, potrjevali svojo solidarnost...

Imamo pa težave z odkupom, ker je več lastnikov in nekateri so tudi v tujini. Morda bomo prihodnje leto praznovali že na svojem.

Medtem se je gozdiček začel polniti. Vsakdo si je našel svojo klopco ali pa si pogrnil kar na tleh. Zakurili so ognje in začeli peči, kar so prinesli s seboj. Drugi so se drenjali okrog stojnic. Pozdravljali so se stari znanci in nazdravljali 1. maju, ki je letos resda že malo drugačen. Marsikje brez visokih besed in delovnih zmag, zato pa pravo srečanje delavcev in njihovih družin.

Po dvanajsti uri se je zbralo že precej več kot tisoč ljudi, ki so veselo praznovali do poznih popoldanskih ur.

»Kar je ustvaril hlapec Jernej, si ne bo pustil vzeti.« je dejal slavnostni govornik, član predsedstva Republike Slovenije prof. dr. Matjaž Kmecl.

Dobrna – Kipe nad Trbovljami

Grmada svetila pettisočim

Ko je Martin Strakošek, državni prvak v streljanju z zračno puško, z baklo prižgal skoraj deset metrov visoko pagodo, je na tisoče Trboveljčanov utihnilo. Nekaj sto grl je nato pritegnilo pevskega zboru Zarja in poslušalo delavsko godbo.

»Ne pristajamo na ponižujočo ceno dela, zato smo v trdih pogo-

vorih z Gospodarsko zbornico Slovenije. Le-ta nam ponuja za

delavce drobiž ali 300 in nekaj mark dinarske protivrednosti, kar znaša komaj dve dnevni za potovanje v tujino. Zato sprašujemo vse tiste gospodarstvenike, ki sedijo v skupščini te iste zbornice, ali menijo, da naše delavke v Istri, Peku, Ipozu, v bolnišnici in delavci v Strojni tovarni ali drugod lahko za ta denar živijo in trdo delajo.« je v svojem govoru več kot pettisočglavi množični dejal Ciril Urek, član sveta republiških SSS in predsednik medobčinskega sveta Svobodnih sindikatov Slovenije za Revirje.

Že mnogo pred dvajseto uro, ko

naj bi se začela osrednja prvomajska proslava v Revirjih – na Dobrni ali Kipah, kot imenujejo ploščad nad Trbovljami – se je mimo rudniške kolonije valila množica ljudi. Lepo vreme in privrženost tovrstni tradiciji sta opravila svoje: do začetka proslave se je zbralo že več kot tisoč ljudi. Na Kipe pa so skupine prihajale še tudi potem, ko se je skoraj deset metrov visoka pagoda že povsem sesedla v žerjavico.

»Na našem kongresu smo sprejeli ugotovitev, da je resno ogrožena dolgoročna socialna varnost delavcev iz njihovih družin v naših rudarskih krajih, tako v Hrastniku kot v Trbovljah in v Zagorju. Neodločenost Skupščine Republike Slovenije, da bi se trajno opredelila do bodočega razvoja Revirjev, upravičeno povzroča napetost, razdvaja javno mnenje in grozi, da se bodo naše stiske reševale z nezadovoljstvom, nemiri in s stankami. Zato z zadovoljstvom ugotavljamo, da je novemu sindikatu, Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije, svojo pripadnost potrdila večina delavcev v Cementarni, Mehaniki, v REK E. Kardelja, v Strojni tovarni, Rudisu in skoraj vsi v Peku ter drugod. S tem našo organizacijo postavljamo v položaj, da bo lahko dolgoročno bedela nad usodo članstva in mu odpirala perspektive,« je na koncu poudaril slavnostni govornik.

Medtem ko so mladi iz vse okolice na Kipah zaneli svoje »grmade« in se veselili po svoje, je vsenaokoli, na vseh vzpetinah vse tja do Čebina in Mrzlice bilo moč videti kresove. Občinski sindikat je za tokratno praznovanje poskrbel, da se ni spremenilo v dobičkanosno gostinsko prireditev, saj je bila pijača in hrana najcenejša na Štajerskem. Udeleženci prvomajskega pohoda za Mrzlico so povedali, da je nekaj sto Trboveljčanov ostalo na Kipah vso noč in so se zjutraj odpravili na Mrzlico.

Trboveljčani že po tradiciji pripravijo na predvečer delavskega praznika mogočen kres in ob njem ostanejo vse do jutranjih ur. (Slika: Lukas)

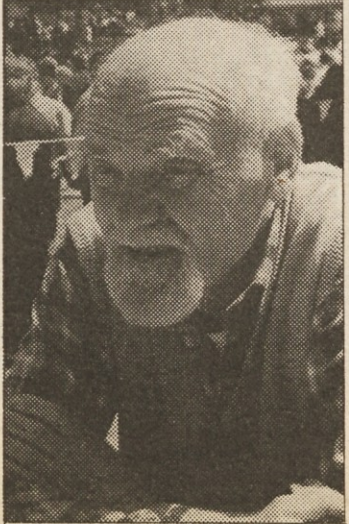
Kipe nad rudniško kolonijo se zvečer pred prvim majem spremenijo v stečišče Trboveljčanov, tako da mesto ta večer skorajda izumre. (Slika: Lukas)

1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj – 1. maj

Poljane nad Jesenicami

Dokler bomo, bo tudi 1. maj!

»Proslava bo, seveda bo!« nam je 1. maja na Blejski Dobravi povedala Karlina Česen, ki je »dala skoz« obe svetovni vojni in »preživela najmanj 20 političnih strank«. »Sem pa slišala, da jo bo letos menda pripravil Demos.« To utegne biti zanimivo, sva med »potepanjem« po Gorenjskem menila s fotoreporterjem in se jadrno pridružila koloni, ki jo je počasi ubirala navzgor proti Poljanam nad Jesenicami. In katera od teh »izhodiščnih vesti« je bila še najbolj verodostojna? Da je proslava bila in da jo je – kot vselej doslej – pripravil sindikat!

Stane Torkar

»Le to se je spremenilo, da imamo čedalje bogatejši kulturni program«, nam je povedal eden izmed najstarejših udeležencev (in njega dni tudi organizator prireditve!) Stane Torkar. V mladih letih se je izučil za strojnega ključavnice, po končani drugi vojni pa so ga iz rojstnih Lesc »prestavili« v jeseniško Železarno, kjer si je z zavzetim družbenopolitičnim delom »že kar v prvi rundi« prislužil zlati znak slovenskih sindikatov. »Vmes sem pa seveda tudi delal« je dodal in naštel svojih 12 izboljšav, s katerimi si je že pred upokojitvijo (1977, leta) izbral »svobodno pot v Evropo«. Za najpomembnejšo ima »zamenjavo zgor-

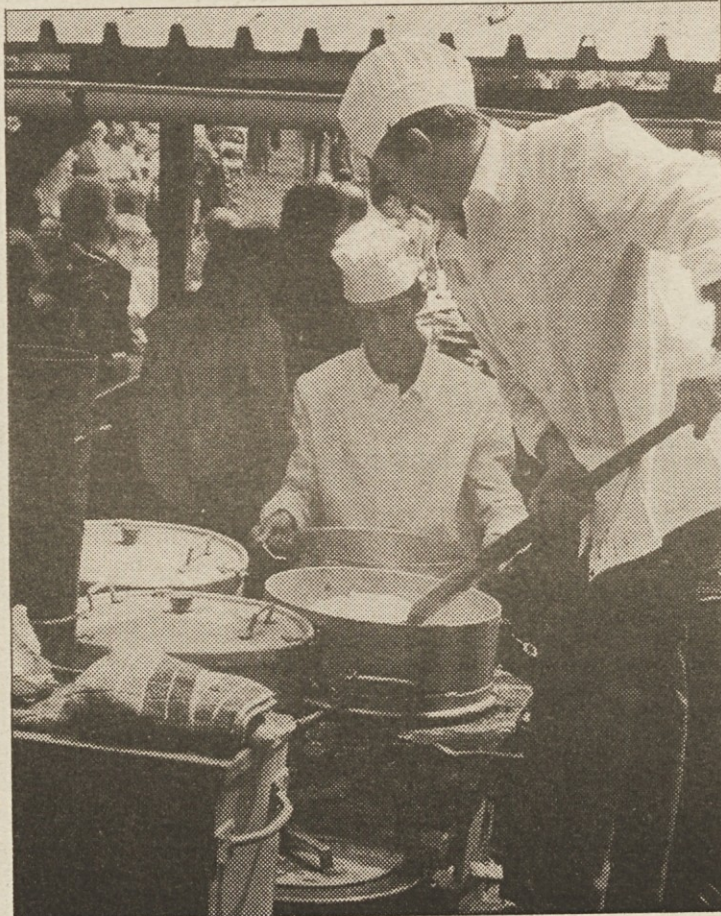
Jaka Medja

nje delo obzidave plavžev. Naj razložim, da je peč zdržala četrtno dalj časa kot bi sicer,« je pojasneval, »ti pa tako ali tako veš, kakšen prihranek pomeni takšna iznajdba za železarno.« Skominjgnet z rameni, ker slutim, da gre za ogromne vsote, staviti si pa – izjemoma – ne upam. »Pa kaj bi o tem!« me spravi iz zadrege. »Ejga, ali nisi t'le zgolj zavoljo vpraša-

Pri organizaciji prvomajskega praznovanja na Poljanah nad Jesenicami so poleg že omenjenih sodelovali še Gradbinec, Gradis in Železarna, na pomoč pa so priskočili tudi člani športnega društva Kočna in smučarskega kluba Blejska Dobrava.

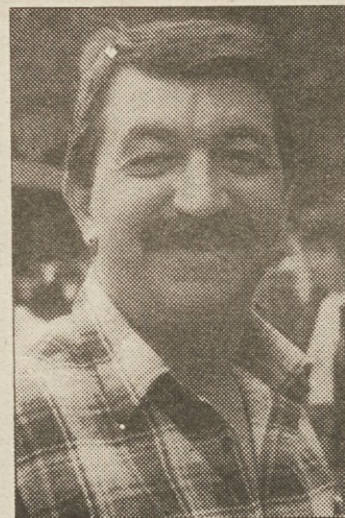
Za tradicijo se ni bati...

»Odlično!« smo čestitali kuharjem za pasulj, kakršnega pač znajo skuhati samo vojaki. »Služimo narodu!« se je glasil odgovor.

nja, ali bo 1. maj ostal ali ga ne bo več?« Pokimam. »Bo, sinko, bo, ko je to dan prijateljstva in tovarštva...!«

Da res bo, je prepričan tudi jeseniški župan Jaka Medja, ki »po novem« naj ne bi sodil na tovrstne prireditve. »Po-

Josip Jauk

ljane so bile in bodo!« se je kratko odrezal, mimogrede pa tudi omenil, da je doma iz Bohinja, od tam torej, od koder je prišla tudi godba na pihala, ki je po stoletnem običaju »zadolžena« za praznično bud-

Prvi maj po svetu

Kako so praznovali

Prvič v stoletni zgodovini praznovanj 1. maja se je zgodilo, da slovesnosti v Moskvi ni pripravila Komunistična partija Sovjetske zveze, temveč mestni sindikalni svet. Tradicionalna »majevka« se je – kot po navadi – začela ob 10. uri na Rdečem trgu, ob 11.15 pa je osrednja televizijska postaja prekinila neposreden prenos mimohoda delavcev in kmetov ob Leninovem mavzoleju. Vendar ne zaradi monotonosti, temveč, kot se je izkazalo, zavoljo tega, ker se je med večti-sočglavo množico pojavila t.i. skupina privržencev »neformalnih organizacij!« z ostrimi gesli na račun Gorbačova, Riškova, Luknjanova, Popova in njihovih tovarišev. »Svoboda Litvi«, »Dol imperatorska oblast«, »Predsednik brez volitev je diktator« in podobnih transparentov sovjetska televizija pač še ne more prenašati, še posebej, če jih spremljajo kriki iz domala vseh ust, ki so Gorbačova primerjali tudi s Ceausescu, in žuganje s pestmi. Vodstvo je zaradi tega zapustilo tribuno nad Leninovim mavzolejem, protestniki pa so se z Rdečega trga napotil v park Gorkega, kjer so nadaljevali alternativno zborovanje. Osrednji večerni dnevnik Vremja je prikazal reportažni zapis z mimohoda in ga označil za provokacijo.

Drugače je bilo tudi v Berlinu: prebivalci obeh delov so se po 44 letih spet zbrali na skupni proslavi, ki so jo družno priredili sindikati in levičarske stranke obeh Nemčij. V Sofiji pa sta bili dve vzporedni proslavi 1. maja: na trgu »Bolgarija« je bila proslava v znamenju rdeče barve Bolgarske socialistične stranke, ki je potekala pod geslom »Bolgarija pred v sem!«; veliki trg »9. september« pa je bil preplavljen z modrimi zastavami opozicije, Zveze demokratičnih sil.

V ČSFR pa so prvomajске proslave potekale v znamenju predvolilne kampanje, ki se je začela prav na ta dan: na zborovanju, ki ga je v predmestju Prage organizirala komunistična partija, se je zbralo okoli 10.000 ljudi. Za udeležence je pripravila brezplačen golaž in tombolo, na kateri je bil med dobitki tudi avtomobil škoda-favorit. V prvomajski povorki v Madridu je sodelovalo okoli 80.000 ljudi. S podobnimi zahtevami vladi – po večjih pokojninah in sindikalni kontroli kolektivnih pogodb – so delavci manifestirali tudi v drugih španskih mestih.

Po »starom« pa so nadaljevali v Turčiji in na Kubi. V spopadu med demonstranti in policijo na istanbulskem trgu Taksim, kjer se zbirajo pripadniki levičarskih in delavskih gibanj, je ena oseba umrla, 36 pa je bilo ranjenih. Okoli 400 ljudi pa so po podatkih svetovnih novinarskih agencij odpeljali na policijske postaje, ker niso spoštovali uradne prepovedi praznovanja 1. maja. Na Kubi pa so praznik dela počastili s tradicionalnimi sprevidi, v katerih je sodelovalo tri milijone ljudi, ki so izražali podporo svojemu voditelju Fidelu Castru in socialističnemu sistemu. Podobno je bilo tudi v Pekingu, le da je bilo na »zloglasnem« Tien An-menu, več policajev kot na tovrstnih prireditvah doslej, zato pa tudi manj udeležencev.

nico in kasnejše razpoloženje. »Ko sva že pri pleh muz'ki, še tole: mi danes praznujemo stoti 1. maj, muzikantje pa že 115. S temi obletnicami bomo enkrat morali razčistiti? Ampak mirno, to je naša stvar...«

Na Poljane pa bo v prihodnje prišel še marsikdo, ki mu gre v slast tudi vojaški pasulj. Fantje iz V. P. Radovljica so skuhalo tako slastnega, da so se piscu tehle vrstic med tipkanjem spet začele cediti sline iz ust? »Odkar sem 'prekormandiran' v Slovenijo – tega je pa že pet let – smo na prvomajskih praznovanjih vedno zraven,« je povedal njihov starešina, podpolkovnik Josip Jauk.

»S takimi ljudmi je imenitno sodelovati,« je ob koncu svojega (štiriletnega) »funkcioniranja« na predsedniškem stolčku jeseniškega sindikata povzel Franjo Drolc. »Navkljub pomislekom, ki so jih naokoli širili 'drugačemisleči' ljudje, 1. maj mora biti, ker ima v sebi tako globoke korenine, da jih ne more nihče več

Marjan Drolc

izpustiti!« nam je povedal ob slovesu s Poljan, kjer tokrat ni bilo slavnostnega govora, temveč »zgolj« slovesna proslava. »Glede na vse te spremembe in vsem obljubam navkljub, da nikoli ne bo več tako, kot je bilo, smo dali svoj prispevek k drugačnosti...«

Vtise s prvomajskih srečanj so strnili: Andraj Agnič, Marjan Horvat, Franček Kavčič, Damjan Križnik in Janez Sever. Slike sta prispevala tudi Sašo Bernardi in Luka Sever.

Zakaj je Anton Pešak, dolgoletni šolski upravitelj v Socki in Strmcu, izstopil iz sindikata

Mala šola velikega boljševika

Marjanu Pojavniku, ravnatelju osnovne šole v Vojniku, je v enem letu uspelo porušiti skoraj vse, kar je Anton Pešak gradil 30 let. Da bi upornikemu učitelju iz Socke in Strmca med ljudmi in šolarji omajal ugled, je Pešaka degradiral, mu odklopil telefon, učencem onemogočil čebelariti, pevski zbor pa nagnal v župnišče...

Anton Pešak, eden izmed osmih otrok nekdanjega impolskega livarja z Vrhol pri Slovenski Bistrici, je poslanstvo učitelja začel v času prve petletke. Z dekreti je bil premeščan s šole na šolo, po reorganizaciji okrajev je nanoslo, da so ga zaradi sposobnosti in dobrega dela nagradili s premestitvijo v Socko, v majhen zaselek ob vznožju Pohorja.

»Takratna okrajna oblast v Celju je določila, da bi za otroke s hribov med Dobrno, Strmcem, Vitanjem in Frankolovim v stari in izropani graščini v Socki ustanovili šolo. Domačini so bili navdušeni, jaz pa tudi, ker sem bil presrečen, da bi v ta odmaknjen, toda izredno lep košček moje Slovenije vnesli napredek. Lotili smo se dela, v Celju so nam šli na roko. Janko Ževart, takratni visok funkcionar OF in pozneje SZDL, nam je izredno pomagal, po čiščenju in beljenju smo se lotili elektrifikacije, po usposobitvi enega prostora smo se lotili naslednjih in tako vse do strehe, vodovoda, asfalta.

Čprav so me nenehno vabili v mesto, sem to vedno odklanjal. Nisem ambiciozen, otroci, šola in ljudje mi pomenijo vse. Ko je bilo izpraznjeno mesto upravitelja v Strmcu, so mi predlagali, naj prevzamem še to. In spet se je začelo: ureditev okolja, šole, ob praznovanju občinskega praznika občine Celje smo šolo povsem preuredili, vgradili centralno kurjavo, z asfaltom prekrili dvorišče...«

Mladim je danes težko dojeti in dopovedati čas, ki ga je Anton Pešak živel in z njim ljudje v Socki in Strmcu. To je bil čas, ko je napredek segal le tako daleč, kolikor sta segala volja in žrtvovanje ljudi. To je bil čas, ko je bil učitelj ob župniku nosilec razvoja v posameznem kraju, kjer je bila leščerba elektrika in stari radijski sprejemnik na baterije edini stik s svetom.

Priznanje na priznanje, potem klofuta

»Učitelj je bil več kot samo učitelj. Učili smo ves dan, zvečer pa sestanki, organiziranje kulturnoumetniškega življenja, obiski po domovih, pevski zbori, krožki. Napredek je moč doseči le, če so ljudje naklonjeni šoli. V Socki in v Strmcu so. Zato smo lahko tudi toliko dosegli. Si lahko predstavljate, da so naši učenci potovali na republiška tekmovanja in se vračali kot prvaki! To ni bil samo njihov praznik, to je bilo priznanje

da ne bi rodila kar v avtomobilu. Toda edina sva imela avtomobil in jasno, da je ta moral služiti vsemu in vsakomur,« pridaja Katica, žena in mati, ki jo je po enajstih letih učiteljevanja izdala glasilka. Zdaj je uradnica v krajevni skupnosti.

»Ko je prišel za ravnatelja matične šole v Vojnik Marjan Pojavnik, sem bil navdušen, ker je šlo za ambicioznega učitelja, s katerim bi lahko še več dosegli. Toda naredil sem napako, ko sem odklonil, da bi bil njegov pomočnik. Verjetno sem ga užalil, ker sem mu v obraz, tako kot sem navajen in kot vse življenje živim, pošeno povedal, da z njim ne bi mogel delati, ker je preveč samoljuben, ambiciozen in ne dovoli, da bi imel še kdo drug prav, kaj šele, da bi mislil s svojo glavo...«

telefon, otrokom onemogoči čebelarski krožek, prepove pevskemu zboru vaje v šoli, otrokom onemogoči odkup starega papirja... Mizerija, ki jo je komaj mogoče verjeti.

Naneslo je, da je bilo treba ponovno potrjevati vodje podružničnih šol. Anton Pešak, mož, ki je trideset let učil, pomagal in bil v resnici nosilec razvoja v tem donedavnega tudi od boga pozabljenem koščku naše lepe domovine, mož, ki je ljudem pomenil mnogo več kot samo to, da je bil učitelj, nenadoma ni bil več dober za vodjo neke podružnične šole. Ko so za to izvedeli krajan v Strmcu, ki so že prej z odporom sprejemali razne čudne odločitve novega ravnatelja šole v Vojniku, so se dvignili in zahtevali pojasnilo. In glejte, učitelj, ki sta prišla iz Vojnika, si

Ali je Anton Pešak, reformator, učitelj in vodja podružnične šole, danes, po tridesetih letih predanega dela, žrtvev, ker ni hotel v partijo?

Anton Pešak: »Najbolj me boli to, da ravnatelj govori sodelavcem o meni kot o tistem, ki ruši odnose. Ker sindikat ni ničesar ukrenil, sem se odločil izstopiti...«

tudi staršem, učiteljem in krajanom. Meni je bilo toliko lažje, ker sem v Socki spoznal mlado in navdušeno učiteljsko, kot sem bil sam. Vzela sva se in nadaljevala skupaj...«

»Razveselila sva se vsakega, tudi najmanjšega napredka. Danes je o tem težko govoriti, ker živimo v drugačnem, urejenem in bogatejšem svetu. Takrat pa je bila prva električna žarnica skoraj toliko, kot Kolombovo odkritje Amerike. Naš narod je izredno priden in pošten. Zato je bilo lahko, čeprav je bilo vse na račun samoodpovedovanja. Toda za elektriko je prišel vodovod, za vodovodom asfalt... Še zdaj mi gre na smeh, ko se spomnim, kako je bil mož ves iz sebe, ko je z avtomobilom po kotanjasti cesti drdral s porodnico v Celje, v strahu,

Začelo se je z drobnimi stvarmi, za katere sem bil na začetku prepričan, da gre za napake, ki se ob delu porajajo. Šele pozneje sem dojel, da sem mu v napoto, ker smo skupaj z učenci in krajanji dosegli resnično lepe uspehe...«

Mož partijski sekretar, žena predsednica sindikata

Človek po toliko letih novinarskega dela in marsičesa navajen enostavno ne more verjeti, kako daleč lahko sega nečimrnost ali celo maloumje, kaj šele verjeti, da lahko učitelj, ravnatelj šole, pri uveljavljanju svojega »direktorovanja« pade tako daleč, da sodelavca kaznuje zato, ker ni dvignil naročilnice za kurjavo, da ni kupil serijskega podpraznika, temveč ga je dal posebej narediti, da odklopi

ljudem nista upala povedati, da so uro pred tem v Vojniku že določili novega vodjo, Modrijančiča in ne Pešaka. Ljudem sta se enostavno zlagala.

Zdaj je končno tudi Anton Pešak naredil to, kar bi že zdavnaj moral: pritožil se je. Saj ne gre, da bi danes kdorkoli, tudi ravnatelj šole ne, kar tako razdeljeval funkcije, ne glede na izobrazbo in delo. Sodišče je razveljavilo imenovanje treh vodij podružničnih šol, ker ni potekalo ne po črki zakona ne po zahtevani izobrazbi.

To je mogoče, če je kolektiv iz takšnega testa, da dovoljuje in se strinja, da je ravnatelj prijatelj partijski sekretar, njegova žena pa predsednica sindikata. In tako lepo vse po družinski plati. Če boš priden, boš pomočnik in vodja podružnične šole, skupaj bova

Ali bo Elkom spet zaživel

Nekoč je bil časopis

Nekoč je bil sozd **Elektrokovina**, nekoč je imel svoje glasilo **Elkom**, nekoč je bil urednik **Milan Oder**... Zdaj so iz sozda nastala podjetja, ki so zadnje glasilo izdala januarja, Milan Oder pa je še in upa, da bo tudi glasilo še oziroma spet:

»Po eni plati so glasilo hvalili, dobivali smo priznanja, po drugi pa so na nas deževali očitki, da postajamo institucija. Kot bi bilo to kaj slabega? Šlo je kajpak za to, da je bilo vodstvo s časopisom vse manj zadovoljno. O njegovih podvigih smo pisali pre malo evforično, in o groza, drznili smo si tudi kritizirati, opozarjati. Je sploh še kaj hujšega kot opozoriti na spodrsrlaj velikih šefov, teh nedotakljivih veličin?! Morda le to, če se pokaže, da si imel prav!

Ko so si, in seveda vsem zaposlenim zraven, nakopali gmotne težave, je bilo treba varčevati. Kje? Pri časopisu gotovo najprej. Začeli so se obračuni, podtikanja in spotikanja in glasilo je usahnilo. Saj še izdajamo biltene in druge oblike informacij, a to ni isto.

Direktor je šel, prišel je novi vršilec dolžnosti in šli smo k njemu. Skupaj s sindikatom, saj je tudi ta in delavski svet zraven ugotovil, da je v obveščanju nastala velika vrzel. **Delavci pogrešajo časopis.** Dogovarjali smo se o novih načinih, vsebinah, oživitvi Elkoma. V ponedeljek je prišel nov direktor **Henrik Marko** in čaka ga nova vsebinska zasnova. Časopis naj bi bil bolj podjetniško, tehnološko in sindikalno obarvan. Kljub zamenjavi vodstva pa vlada v oddelku za obveščanje precej črnogledno ozračje.

Morda brez osnove? Če se prav spomnim, je postal Henrik Marko pravi junak, saj je bil eden redkih, ki si je drznil iti voditi tovarno na Kosovo. Takrat je bil medijska zvezda in spomnim se ga kot širokega, umnega moža?

»Nedvomno! Bojim pa se, da ga čakajo hujše težave. In še nečesa. Res je stari direktor odšel, njegovi sodelavci pa so ostali v vrhu in čutim njihov revanšizem.«

Je bilo res tako hudo?

»Še huje. Dolžili so me, kako sem jaz kriv, da je nekdanji direktor odšel. pa s časopisom nismo hoteli drugega kot čiste račune. Hoteli smo, naj delavci vedo, kaj se dogaja in kaj jih čaka. Svarili smo pred najemanjem dragih posojil na sivem trgu, ko za njimi ni bilo ne pravih programov ne delovnih rezultatov. Ko je SDK pri nadzoru odkrila vrsto nepravilnosti, zlorab pri potnih stroških in drugih izplačilih, smo vztrajali, naj delavci to izvedo.

Zaradi takšnih, končno povsem normalnih poskusov, sem doživljal fizične grožnje. Vodstvo je hotelo proti nam organizirati stavko. Delavce so ščuvali, da sem jaz proti višjim plačam in podobne bejavosti so si privoščili.

Saj v Mariboru in menda še kje je zdaj prava moda odpravljanje glasil. Boljša so bila, bolj brana, prej so na vrsti. ostajajo še najprej tista, ki so bila res trobilo vodstva – pa so prav ta nepotreben strošek, kar ve vsak pameten direktor.«

Sindikat in sindikati se razcvetajo, ljudje se na novo organizirajo. Novinarji v združenem delu stojite ob strani? Še bolj nezavarovani?

Doslej so delavci in mi z njimi sindikatu težko zaupali. Tudi zdaj tista stara o volku, ki dlako menja, čudi pa ne, še velja. V Mariboru je sindikat zatajil pri zadnjem stavkovnem valu, pokazal se je za del uradne politike mesta. Dodajte še razdrobljenost, strah pred vse pogostejšimi manipulacijami nekaterih vodilnih in vse vam bo jasno. O sindikalni organiziranosti kajpak razmišljamo, a uredniki in novinarji glasil v združenem delu smo le v posebnem položaju. Zato se predvsem zanašamo na modrost novega vodstva, na ugled novega direktorja. Prepričani smo namreč, da lahko tako pri obveščanju kot na področju stikov z javnostjo ponudimo toliko, da bo zagrabil.«

Ciril Brajer

gradila hiši, ti boš vodil partijo, tvoja žena pa sindikat.

Tik pred novim letom je Anton Pešak svoji osnovni organizaciji sindikata napisal, da izstopa iz takšnega sindikata, ki ga ni branil, ko je prvič zaprosil za pomoč, in ki je dovoljeval, da na šoli v Vojniku zdaj vladajo takšne razmere. Zdajšnji predsednik sindikata je Antonu Pešaku odpisal, da njegovi razlogi za izstop iz sindikata niso utemeljeni...

Okoli šole v Strmcu zdaj raste visoka trava. Do nedavnega tako negovano in z ljubeznijo zasajeno okrasno grmičevje se bohota, kajti Anton Pešak, ki je z otroki vse to

zasadil in negoval, zdaj noče več opravljati zastojarskih hišnih opravil. Odplačal je tisto razliko za kurjavo in predpraznik, z zborom pa poje v župnišču. Šola, ki so jo zgradili in obnovili krajanji, zeva prazna.

Doklej? Dokler ta slovenska pomlad ne bo prišla sem, do vznožja Pohorja. In res ne bo nikogar, ki bo nekoliko po prstih velikega boljševika, ki je bil kot kadrovik že v celjski Libeli tako rdeč, da so se ga delavci izogibali daleč naokoli.

Janez Sever, sliki: Lukas

Drhal pa veselo krade naprej...

Dokazi

O Standardu in Bonexu so svoje pač povedali delavci, predstavniki sindikata, pravobranilstvo, občinski komite za gospodarjenje... To le v odgovor odgovoru Bruna Pečuha, objavljenem v naši prejšnji številki, v katerem nam očita objavljane nepreverjenih izjav.

Poziva nas tudi, naj mi dokazemo »nesramno in nedvoumno namigovanje na kazniva dejanja«. Pa poskusimo:

»Emil Židan, kolektivni poslovodni organ v Standard operativna je zlorabil svoj položaj tako, da je v imenu podjetja sklenil fiktivno pogodbo o avtorskem delu z upokojenim sodnim izvedencem Z. Z... da bi si pridobil protipravno premoženjsko korist. Nadalje ga utemeljeno sumimo, da je storil kaznivo dejanje grabeža... v zvezi s kaznivim dejanjem zlorabe položaja, ki ga je zlorabil tako, da je sklenil fiktivno pogodbo o avtorskem delu z M. R. iz Beograda... Ugotovili smo, da Židanov sin T., Z. žena A. in Z. hči M. M. niso delali ničesar po izvedbenem projektu. Prav tako po omenjenem projektu ni delal Z., temveč je le s svojim pečatom in podpisom avtoriziral projekt. Nadalje smo ugotovili, da Židanov sin T. pav-

zira po tretjem letniku srednje elektro šole in nima naziva inženir. Prav tako je M. M. le gradbeni tehnik in nima naziva dipl. arh. teh. Tako sta Židan in Z. svoj avtorski honorar razbijala na žiro račune navedenih oseb, ki pri projektu niso sodelovale...

To so le izvlečki iz poročila oddelka za zatiranje kriminalitete. V njem je moč najti še vrsto inovacij s področja »Marija k sebi consulting«. Mimogrede - Bruno Pečuh nam očita tudi to, da smo ime firme Bonex napak zapisali. Morda smo res narobe razumeli stavek, naveden iz Dogovora o poslovnem sodelovanju »STANDARD naroča pri BONEXU consulting usluge s področja ekonomskega...«

Zavedam pa se, da je navajanje ljubljanskemu tožilstvu poslanih kazenskih ovadbe na robu novinarske etike. Dokler ne bo svojega reklo sodišče, ne bi smeli omenjati imen. Toda ta ovadba in njena obrazložitev ni in ne more biti nobena skrivnost več, saj je bila javno prebrana na zboru delavcev Standarda. Tako sta povedali predstavnici sindikata in dodali: »V vašem pisanju bi morda lahko našli kakšen tehnični spordrsljaj, nenatančnost, ki pa ni po-

membna. Vse drugo drži. Naš sindikat se skuša proti tem in drugim napakam boriti, pa nas povsem ignorirajo. Saj sploh nikogar več ne upoštevajo, le grabijo.

Standard je imel svoj samski dom, pa so ga pred časom prodali. Delavci so ga v dobri meri zgradili sami, garali so proste sobote in nedelje. V prodajo so jih speljali, ker so jih namestili v Univerzalov samski dom in obljubili, da bo Standard plačeval pol stroškov, pol pa sami.

Ta regres stanovalcem v samskem domu je direktor zdaj samovoljno odpravil. No, imel je le mnenje kolegija. Delavke pri blagajni se samovolji kar nekajkrat niso hotele ukloniti. Terjale so, naj se direktor vsaj podpiše, če že nima nobenega sklepa pristojnih organov. Podpis je odklonil, a je le zmanipuliral delavski svet, da je odpravil regres.

Delavci pa v zrak in direktor zdaj podtika, da on nima nič s tem, da jim je to zakuhal sindikat?!

In prav sindikat, ko ja dela vse, da bi razmere v podjetju postale normalne. Ugotovili smo, da je razpisana komisija nezakonita, pa se za nas nihče ne zmeni. Spet k pravobranilec! Navedli smo najmanj pet, šest škodljivih pogodb, spet bob ob steno in mi na pravobranilstvo. Vse naj bi mi dokazali, podkrepili, dokumentirali... Saj že zdrava pamet govori, da za podjetje ne more biti koristna pogodba, po kateri dražje kupujemo kot potem prodajamo!

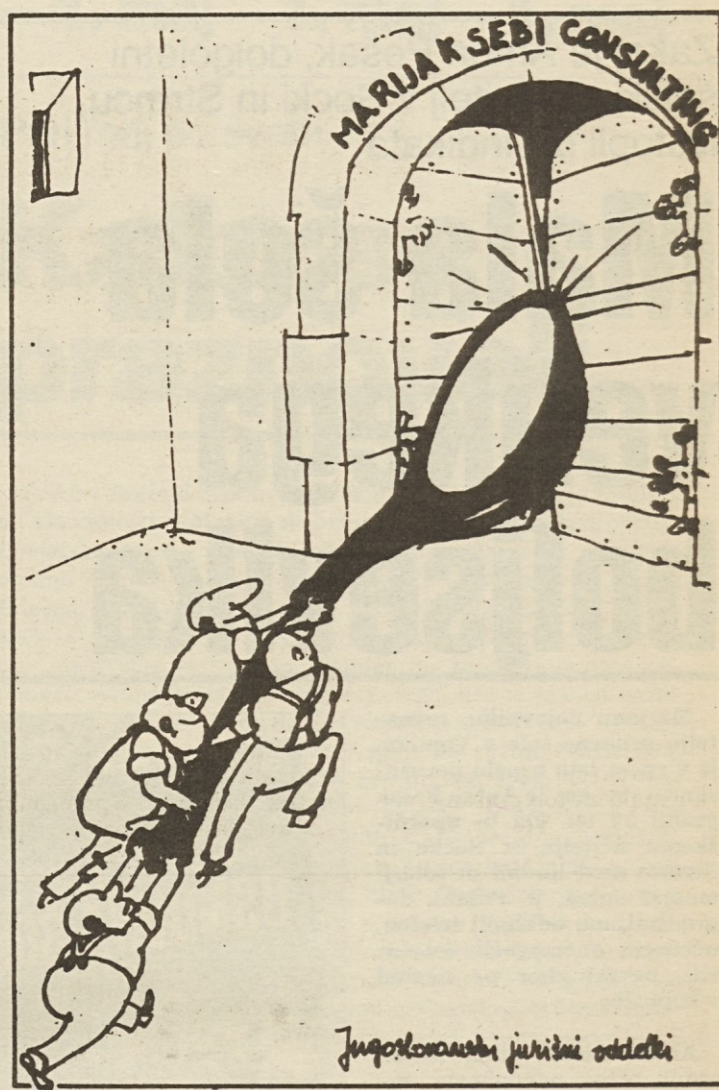
In tako naprej in tako naprej. Brali smo zapisnik seje sindikata Standarda, ki so jo imeli ta mesec: »Sindikat je delavskemu svetu predlagal, naj razveljavi pravilnik o razporejanju dohodka in osno-

vah ter merilih za delitev osebnih dohodkov. Delavski svet zahtev sindikata niti obravnaval ni. Ugotovili smo, da je zbor imenoval komisijo za nagrajevanje, ki pri delu sploh ni sodelovala, pripomb delavcev v javni razpravi nihče ni upošteval... Ugotovili smo, da delavski svet naših zahtev ni obravnaval, ker mu je to prepovedal direktor Židan.

Člani sindikata so se seznanili s člankom v Delavski enotnosti in ugotovili, da med člani kolegija ni soglasja, da so odnosi med vodji skrhanji, Juričinec in komercialisti ugotavljajo škodljivost pogodb z Bonexom. Sindikat je sklenil, da je treba ugotoviti škodljivost te in drugih pogodb, ki jih direktor sklepa mimo komercialne in delavskega sveta. Direktor Židan ni upošteval sklepov zbora delavcev, odnosi med vodstvom in delavci so vse slabši... Komisija za imenovanje direktorja ni bila pravilno imenovana... Razpisana komisija in delavski svet morata upoštevati ugotovitve UJV... Direktor grozi, da bo ukrepal proti »intrigantom«, kot jih imenuje. Intrigant naj bi bil vsak, ki ni zadovoljen z njegovim slabim vodenjem in ki je proti temu, da si direktor prilasča posebne dohodke na kilogram izdelanega verpasa... Direktor neutemeljeno prerazporeja dobre delavce, šikanira, maha s tehnološkimi presežki...

Zaradi pritožb in nezadovoljstva delavcev je sindikat podjetja Standard sklenil, naj se izpelje referendum o nezaupnici celotni vodstveni sestavi. Upam, da je za zdaj dovolj!

Ciril Brajer

Maja izide nova knjiga:

1. KONGRES Zveze svobodnih sindikato Slovenije

Vsebina:

- referat Miha Ravnika: NE BOMO PRISTALI NA PONIŽUJOČO CENO DELA
- PROGRAMSKI DOKUMENT
- TEMELJNE NALOGE SINDIKATOV ZA OBDOBJE OD LETA 1990-1994
- POSEBNI SKLEPI KONGRESA
- DEKLARACIJA O DRUŽBENI LASTNINI
- DEKLARACIJA O KOLEKTIVNIH POGODBAH
- DEKLARACIJA O PODPORI EKOLOŠKO-RAZVOJNEMU NACIONALNEMU PROGRAMU ZA REVIRJE
- DEKLARACIJA O EKOKULTURI
- DEKLARACIJA O URESNIČEVANJU MEDNARODNIH NORM
- IZJAVA O SODELOVANJU Z DRUGIMI SINDIKALNIMI ORGANIZACIJAMI V SLOVENIJI
- STATUT ZSSS

KNJIGA BO TISKANA V ŽEPNI IZDAJI

Naročila pošljite na naslov: ČZP ENOTNOST
Dalmatinova 4
61000 LJUBLJANA, telefon: 320-403.

Seznam se debeli

Tovarna stikalnih naprav Maribor je članica nekdanjega sozda Elektrokovina. Poklical nas je urednik njihevega nekdanjega glasila, Milan Oder in v vrtiček »Marija k sebi consulting« posadil naslednjo cvetko:

»Marjan Bezjak, ki je bil direktor Tovarne stikalnih naprav, je sklenil dogovor o ustanovitvi mešane firme. Vanjo naj bi vložili kapital nekdo iz nekdanjega sozda, tujec in pa tovarna.

O tem delavski svet ni nič vedel, kaj šele, da bi sklepal. Marjan Bezjak je vse skupaj podpisoval čisto na svojo roko. O podjetnosti in podjetništvu se je izvedelo šele tedaj, ko je v tovarno prišel račun za vse stroške ustanavljanja firme?!

Tačas je direktor že odstopil in vršilec dolžnosti je Jože Kren. Lahko se le čudi, zakaj naj bi kolektiv plačeval stroške. Vse kaže, da je v mešani firmi tudi kapital Marjana Bezjaka in za povrh naj bi firma opravljala posle, ki jih zdaj še Tovarna stikalnih naprav. Gre torej za konkurenco, v katero bi se prelilo znanje in preusmeril kapital. Oba sovlagatelja sta še zdaj zaposlena pri nas, eden v tovarni in drugi pospešuje izvoz v Elektrokovini zunanji trgovini. Spremlja kajpak program Tovarne stikalnih naprav...

Skratka, zmešnjava, nobene odgovornosti, delavci so prisiljeni ostajati doma, naročil je vse manj, prodaja peša... Tudi tozdi, ki so jih ustanovili na jugu, so neposredni konkurenti tovarni?! Končno je stekla preiskava in menda je stvar pri pravobranilcu.

Ni, kot nam je zagotovila Jožica Nikolič, mariborska pravobranilka samoupravljanja. Oni so se ukvarjali le s tem, ali je bilo vse v redu in prav z direktorjevim odstopom. O njegovi mešani firmi niso dobili še ničesar.

In zato jo pač uvrščamo na seznam, ki se ga bo morala hitro lotiti nova oblast.

C. B.

Bilo je nekoč

Bilo je nekoč... Res, tako se začne vsaka prava pravljica. Tudi tista, kako so delavci zbirali denarce, se odrekli, ponekod tudi udarniško zagrabili in si zgradili to in ono. Delavci IMP med drugim počitniški dom v Fiesi.

To je pravzaprav hotel kategorije B, ki lahko prenoči tudi več kot sto gostov. Po novem ga ima v rokah nekdanji tozd IMP Prelest, ki je zdaj družba z omejeno odgovornostjo (za letovanje, prehrano in podobno).

Toda kdo bi držal v rokah tak hotel v Fiesi? Raje so ga oddali dvema podjetnikoma za pet let. Vsak mesec bosta za najemnino odštela 3.500 mark.

Veliko? To je seveda relativno, a približno toliko je mesečna pokojnina zaslužnih Slovencev. Novinar v Delu je računl, da bi »izredno nizko najemnino v celoti pokrili že, če bi bil hotel poln 70 dni in bi bila prenočnina le 6 mark«. Mimogrede, za penzijo v bohinjškem hotelu bo treba letos poleti odšteti približno 100 mark.

Za povrh mora Prelest kot lastnik še naprej skrbeti za vzdrževanje objekta, delavci IMP pa kajpak ne bodo imeli v hotelu nobene ugodnosti več. Prebrali smo še, da

stane v bližnjem Piranu najem 20 do 40 kvadratnih metrov za trgovinico ali podoben lokalček 2.000 mark na mesec.

Marija k sebi consulting torej? Prej kot ne. Tone Štrus, direktor Prelesta, se v pojasnilu seveda poigrava z besedami, češ, najemna pogodba ni kupoprodajna, najem ne more biti prehod družbene lastnine v zasebno... Pove tudi, da bo to večji iztržek, kot je bil doslej »glede trajanja sezone kot tudi števila izkoriščenih postelj.«

Pribije še, naj bodo »kalkulacija in drugi motivi za sklenitev najemne pogodbe in druge poslovne odločitve prepuščeni pogodbenima strankama v skladu z njunimi pooblastili in interesi.«

Se popolnoma strinjamo, če ta pooblastila in interesi ne prizadevajo interesov koga drugega. Te in podobne »pogodbene stranke« namreč pozabljajo, da se takšni »interesi« skrbno beležijo in bo koristnost oziroma škodljivost takšnih pogodb še za kakšno drugo stranko (recimo sindikat, delavce, slovensko državo kot nosilca doslej družbene lastnine...) kaj kmalu dala na rešeto nova slovenska skupščina in njena vlada. Vsaj obljubljajo tako in hčemo jim verjeti.

Ciril Brajer

Spremembe so tu, odgovorov na mnoga vprašanja pa (še) ne poznamo

Po starem? Ne, hvala!

Po debelem letu se je v Ljubljani znova sestala skupščina Zveze telesnokulturnih organizacij Slovenije. Dogodek ni bil le formalnost, saj je prišlo v zadnjih mesecih do velikih organizacijskih sprememb, ki smo jih načrtovali in zato seveda tudi niso predstavljale nikakršnega večjega presenečenja. Naj omenimo le odpravo telesnokulturnih skupnosti, na katere smo sicer nekaj let prisegali, kasneje pa se dogovorili, da se jim odpovemo in poiščemo boljše organizacijske prijeme. Pa smo jih?

Sodeč po razpravi na omejnjeni skupščini, gradivih in nekaterih sklepih še zdaleč nimamo pravih odgovorov na mnoga temeljna vprašanja razvoja na področju športa. Zaradi nesoglasij in tudi nesklepnosti se je skupščina izrekla le o poročilih o realizaciji programa v minulemu letu in zaključnem računu.

Junija bolj resno
Vsekakor minula skupščina ni opravila svojega dela, saj je po domače povedano, predstavljala le nekakšen posvet o organiziranosti športa v Slo-

veniji, o ustanovitvi športnega inštituta in seveda o našem nacionalnem športnem programu. O tem sicer modrujemo že presneto dolgo, toda, kot se zdi, od poplave besed in nekaj popisnega papirja še nismo kdove kako napredovali. Očitno je, da se ne moremo sporazumeti, kaj pravzaprav hočemo in po kateri poti naj bi dosegli cilj. Radi bi namreč postali **športni narod**. No, vsaj s tem se strinjamo. In to je že nekaj.

Skratka, skupščina Zveze telesnokulturnih organizacij Slovenije ni bila to, kar smo od nje pričakovali. Kljub vsemu pa se je končala s sporazumom, da bodo na vsa vprašanja, ki so to pot obvisela v zraku, do prihodnjega zasedanja pripravili odgovore.

Razprava, kljub nesklepnosti skupščine, je bila seveda dobrodošla. Predvsem za vse tiste, ki bodo morali do prihodnje seje pripraviti nova ali vsaj dopolnjena gradiva. Med drugim je opozorila, da je odločanje o ustanovitvi in lokaciji inštituta za šport vendarle še malce preuranjeno, saj večini še ni povsem jasno, zakaj

inštitut pravzaprav potrebujemo. Mnenja o tem so namreč različna. Stališče zastopnikov fakultete za telesno kulturo, da je smiselno postaviti to institucijo le v njenem okviru ali vsaj ob fakulteti, je seveda povsem upravičeno. Če pa naj bi bil inštitut namenjen predvsem športnim organizacijam, potlej se morajo te dogovoriti, kaj od njega pričakujejo. No, v zvezi z ustanovitvijo inštituta za šport je vsekakor še nekaj vprašanj, na katera bo potrebno poiskati zelo natančne odgovore, preden se bomo odločili za njegovo ustanovitev. Ne gre za tako nepomembno stvar, pa tudi za vprašanje drobiža ne.

Priložnost za učinkovito prenovo

V vsakem primeru čaka predstavnik Zveze telesnokulturnih organizacij Slovenije v tem prelopotnem času veliko dela. Od reorganizacije si namreč vsi obetamo korak naprej, to je učinkovitejše delo z manj administrativnega urejanja pa nekaj več strokovnosti, kar naj bi prispevalo svoj delež k hitrejšemu in

Koledar športnorekreativnih prireditev od 4. do 19. maja

Datum	Športna panoga	Kraj/občina	Ime prireditve	Tež. stop.	Razdalja, čas	Informacije posreduje
4.-6.	tenis	Maribor	Odprto prvens. Maribora	2-4	kat. 45+	Teniški kl. Branik
5.	šp. gimnastika	Maribor ali Vrhnika	Množ. gimn. - RP v športno ritmični gimn.	2-4		Odbor za množ. pri GZS
5.	kajakaštvo	Podpeč-Lj.	Kajak-kanu spust	1-4	1 ura	Kajak-kanu kl. Lj.
5.	orientacija	Cerkno	4. Pokal Porezna	1-4	2-10 km	OK Cerkno PD Cerkno
6.	hoja, tek	Števerjan (I), Gonjače	Pohod k dvema spomenikom	1-4	10 km, 3 ure	ZTKO Nova Gorica
6.	kolesarjenje	Novo mesto	Mali in veliki mar. ob Krki	2-4	30 km, 80 km	KK Krka
6.	kolesarjenje	Bled	Okoli Blejskega jezera	2-4	vse kat.	KK Bled
6.	hoja	Šalek, T. Vel.	Trimski pohod na Paški Kozjak	1-4	2-3 ure	ZTKO Velenje
9.	tek	Ljubljana	Tek prijateljstva, Ulični teki, Partiz. marš	3-4		Org. odbor, ZTKO Ljubljana
11.-13.	tenis	Kamnik	Odprto prven. Kamnika	2-4	kat. 45+	Ten. klub Kamnik
12.	hoja	Ljubljana	Man. po. Poteh tovar. in spominov	1-4	3-18 km	Org. odbor
13.	hoja	Solkan, N. Gor.	Pohod na Sabotin	1-4		ŠD in KS Solkan
16.	tek	Litija	Tek zmage	3	12 km	TVD Par. Litija
19.	šport invalidov	Ravne na Kor.	Rep. prv. inv. v kegljanju	1-3	100 lučajev	Zv. dr. inv. Slov.
19.	tek	Tropovci, M. S.	Tek mladosti	2	5 km, 10 km	ŠD KS Tišina
19.	kolesarjenje	Dob	Juriš na Trojico	2-4	12 km, kronometer	KK Dob, Hrast
19.	gor. kolesarstvo	Radomlje	TABOR Trophy	3-4	20 km, 500 m viš. raz.	Zveza tabor. Slov.
19.	jadranje	Zbiljsko jezero	Zbiljska regata	1-4		Jadralni klub Lj.
19.	hoja	Trebnje	Trimski pohod na Vrhtrbnje	1-2	1 ura	PD Tesnila, Treb.
19.	hoja	Črnuče, Lj.	Pohod Rašica '90	1-4		PD pri ZTKO Lj. Bežigrad

plodnejšemu izpolnjevanju nalog. To z drugimi besedami pomeni, da se ne moremo več zadovoljevati z drobnimi osvežitvami, saj smo, obremenjeni s številnimi dogmami in dokaj omejenimi predstavami, predolgo stopicali na mestu. Tudi na športnem področju je namreč nastopil čas, da se otresemo starega in na osnovi dobrih izkušenj in prakse šte-

vilnih sosedov uberemo tisto pot, ki nas bo najhitreje popeljala do cilja.

Želimo postati športni narod. Ne zato, da bi svoje vitrine še bolj napolnili z novimi odličji in da bi si pridobili v športnih krogih še večji mednarodni ugled. Vse to je obrobne pomena. Gre predvsem za to, da bi počasi že mlademu rodu vcepili

zdrave življenjske navade, kar bi bil dragocen prispevek k bolj polnemu življenju in smotrnejšemu izkoriščanju prostega časa. Veliko bolj kot za tekmovalne dosežke, selekcije in vrhunski šport gre torej za večjo množičnost in vlaganje v temelje, na katerih, če hočemo, gradimo kasneje marsikaj. Tudi realne želje, da bi postali športni narod. A. U.

V Kranju zelo resno razmišljajo o ustanovitvi svoje počitniške skupnosti

Časa za oklevanje vse manj

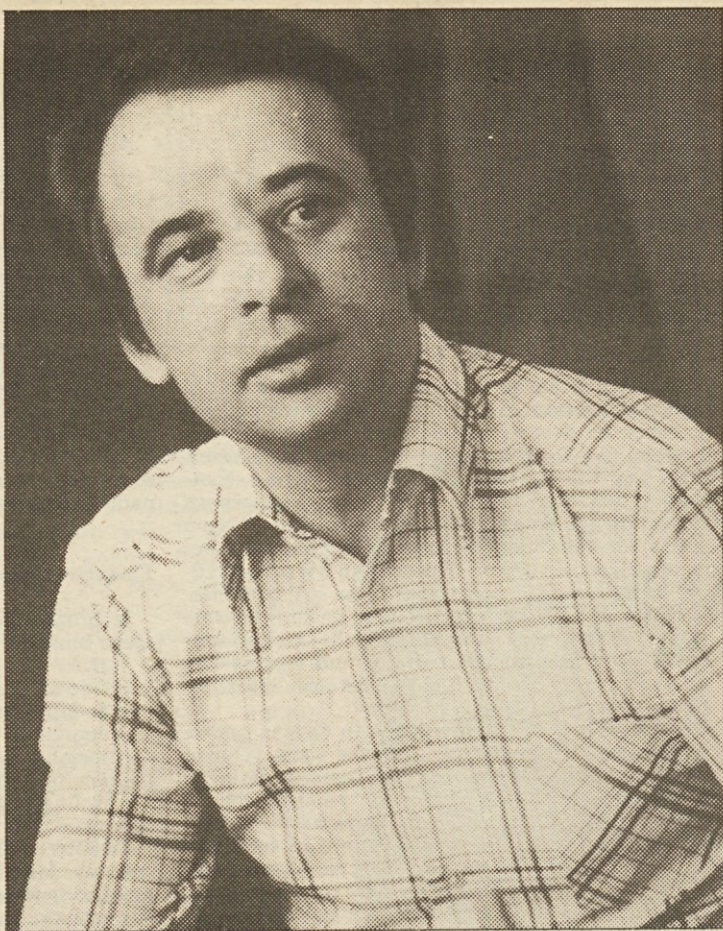
V teh nič kaj prijaznih časih, ko se vse več ljudi bojuje za preživetje in ko smo se mnogi morali odpovedati skoraj vsem razvadam in drobnim užitkom, je že sama misel na poštene počitnice ob morju dokaj pregrešna. Še posebno, če ima človek družino in mora prihraniti za teden ali deset dni poletnega sonca dve ali tri plače. Le od kod naj vzame človek toliko denarja, ko komaj poravnava račune in je zadovoljen že s tem, da mu prepogosto ne kruli v želodcu?

No, zaslužene počitnice bi bile vsekakor manj oddaljen sen, če bi imela podjetja nekoliko več počitniških domov in če bi znali to svoje dragoceno imetje tudi bolje izrabiti. Čemu bi se pretirano sprenevedali? Še za tiste domove, ki jih imamo, v glavnem slabo skrbimo. Tako slabo, da so ob slabem vremenu in takrat, ko ni kopanja, za letni dopust v glavnem nezanimivi. Njihova ponudba je namreč skromna, saj je skrčena le na najnujnejše.

Vrata naših sindikalnih počitniških zmožljivosti so namreč odprta le dva, tri mesece na leto, vsa ta stvar pa tudi presneto veliko stane. Precej več kot si mislimo, saj je tisto, kar v svojih domovih odriemo za oskrbo eno, dejanska oziroma ekonomska cena pa povsem nekaj drugega.

V sindikalnem domu tako drago kot v hotelu

»Precej let sem bil v kranjski Savi, kjer sem skrbel tudi za počitnikovanje delavcev. Takrat sem dobora spoznal, da je sindikalno letovanje, kakršnega poznamo danes, vse prej kot poceni...« pripoveduje **Jože Antolin**, predsednik občinskega sindikalnega sveta v Kranju. »Če bi sešteli prav vse stroške, ki jih ima podjetje s svojimi počitniškimi zmožljivostmi, bi prišli do preseñetljivo visokih števil. Preseñetljivo zato, ker si v tem po-

Jože Antolin

gledu skoraj nihče ne želi natočiti čistega vina. Sam sem si ga, pa sem številke raje zadržal zase. Izdatki za naše počitniške domove niso izredno visoki le zaradi nepovezanosti, neracionalnega vzdrževanja in upravljanja, temveč precej tudi zaradi nezadostne izkoriščenosti. Povsod, kjer ne tiščijo glave v pesek in poskušajo racionalno gospodariti, prav dobro vedo, da letni oddih v sindikalnem počitniškem domu ni cenejši od počitnic v hotelu. To seveda ne velja za izjeme in počitniške skupnosti, kjer vse skupaj sloni na bistveno drugačnih temeljih...«

Podobne izkušnje kot v Savi imajo tudi druga kranjska podjetja. Ugotavljajo namreč, da

šlo vsako leto na morje in da bi delavci s svojimi družinami več imeli od svojega dopusta. Zaradi najrazličnejših vzrokov, med drugim tudi čustvene navezanosti na domove, je vse skupaj ostalo le pri lepih načrtih. Ostali smo nepovezani in zato precej nemožni, neučinkoviti...« ugotavlja Jože Antolin.

Manj prijazni časi, skromne plače in boj za preživetje pa so v Kranju mnoge silili k temu, da so še več razmišljali o tem, kako bi delavcem pomagali in jim omogočili znošnejše življenje. Denarja za počitnikovanje je bilo seveda iz leta v leto manj, poleg tega pa so nekatera podjetja začela celo odtujevati svoje počitniške zmožljivosti.

Mikavne možnosti na otoku Ižu

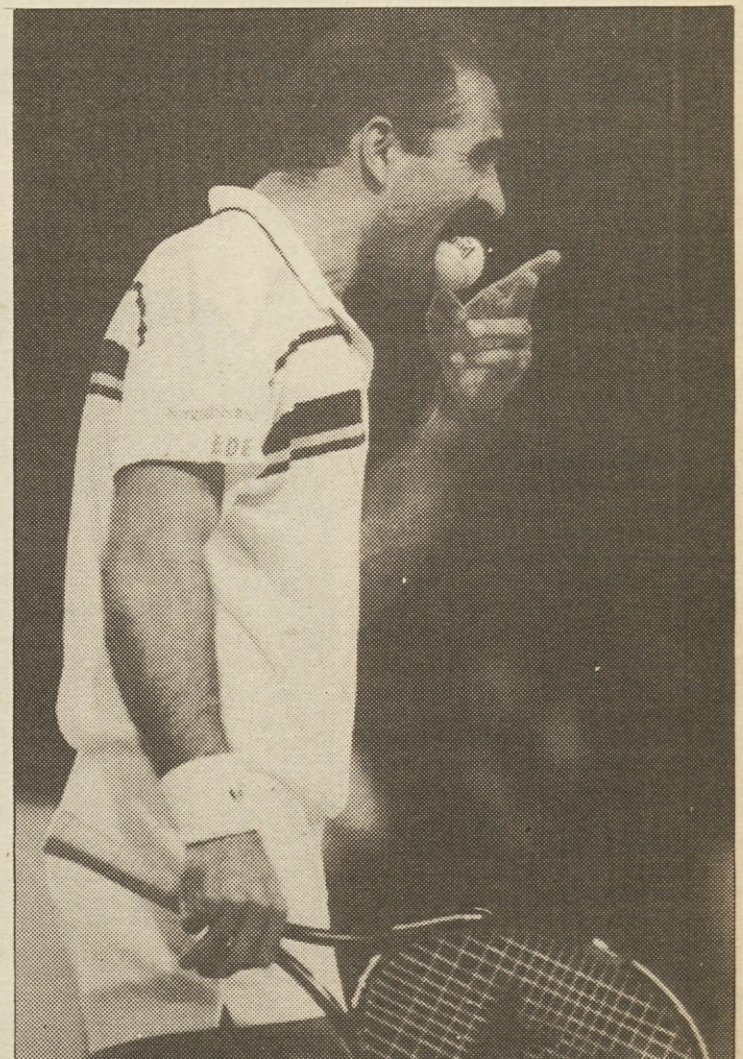
»Stare oziroma dosedanje prakse nikakor ne gre nadaljevati,« pravi Jože Antolin, predsednik kranjskih sindikatov. »Če ne bomo hitro ukrepali, če ne bomo prav kmalu ustanovili svoje počitniške skupnosti in se bolje organizirali na tem področju, potlej bomo prav kmalu ostali praznih rok. Moramo se povezati in združiti svoje moči. V Kranju, ki ima za seboj 35.000 delavcev, je nekaj takih delovnih organizacij, ki imajo možnosti, pa tudi interes za sodelovanje. Zato zelo resno razmišljamo, kako naprej in kako dolgoročno zagotoviti zaposlenim in njihovim družinam prepotreben letni oddih. Vse je še v zraku, kot temu pravimo, lahko pa povem, da imamo razmeroma zelo mikavne možnosti za svojo počitniško skupnost na otoku Ižu, to je v bližini Zadra. Pravzaprav sta tam dve možnosti. Ena je hotel z 200 ležišči in marsičem, kar potrebuje rekreacijsko-počitniški center. Za sedaj je ta objekt v rokah Jugotankerja, vendar je zelo slabo izkoriščen in bi ga bilo

moč, kot kaže, dobiti. Hotel ima veliko kuhinjo, restavracijo, igrišče, parkirni prostor, lepo plažo in veliko prostora za naložbe. Vsekakor predstavlja mikavno možnost. Lahko pa bi se odločili tudi za kilometer dolg otok ob Ižu, kjer bi sicer morali začeti pri temeljih, vendar so pogoji, ki nam jih postavljajo občinski močje, več kot mikavni. Morda bi dobili otok celo zastonj. Seveda pa bi morali kar precej vložiti v izgradnjo infrastrukture. Razmišljamo, da bi najprej pokrbeli za tisto, kar je osnova sodobnega počitniškega naselja, potlej pa bi gradili oziroma dograjevali hišice ali apartmaje glede na potrebe in naše možnosti. Bistveno pri vsem tem je, da se nam ponuja lepa možnost, ki je zelo verjetno ena izmed zadnjih. Pa še razmeroma poceni je. Če se ne bomo podvi-

zali in se prav kmalu odločili, potlej se nam verjetno slabo piše. Ob Jadranu je prostora vse manj, posebno za domači turizem...«

Jožetu Antolinu seveda nikakor ne gre oporekati. Posebno zato ne, ker omenjen zalogaj za Kranj in njegovo industrijo ni tako hudo velik, da bi bil nerealen. Seveda le v primeru, če bodo vsi, ki jim ni vseeno, kako je poskrbljeno za delavce in njihove družine, stopili skupaj in združili svoje moči. Brez sodelovanja gotovo ne bo šlo. Bi pa kranjskim delavcem še kako prav prišla dobro organizirana počitniška skupnost. Kdo ve, kje so časi, če jih bomo sploh še doživeli, da nam ne bo potrebno gledati, kam na dopust in za koliko denarja. Verjetno še zelo zelo daleč.

Andrej Ulaga

Ste že slišali za tisto, da v sili hudič tudi muhe žre?

Univerzalna strankarska (protiboljševiška) vadnica (XIII.)

O skorajšnjem pogrebu azijskega načina proizvodnje

Vprašanje:
V predvolilnem času so nam vsi obljubljali raj na zemlji, ne šele v nebesih, jaz pa mislim, da denarja še za sol ne bo, če ne bomo vsi takoj zavihali rokavov. Poglejte samo, koliko ljudi je še po pisarnah in kdo najprej leti iz službe, če ni dela! Vrana vrani še ne izkljuje oč! Veliko več je tistih, ki komandirajo, kot pa tistih, ki delajo...
Bo sploh kdaj drugače? Ljudski rek pravi tudi: bog je najprej sebi brado ustvaril. In tako vodilni, ki zapuščajo preluknjane barke, najdejo nove službe le zase, delavci pa so jim deveta brigada. Kdo je za vse to kriv? In kako iz te šlamastike?

ranje realsocialističnega modela, predvsem z decentralizacijo in s samoupravljanjem. Te inovacije so poleg široko odprtih kanalov vertikalne mobilnosti in socialne promocije najnižjih družbenih slojev zagotavljale visoko stopnjo mobilizacije prebivalstva za realizacijo projektov, ki jih je načrtovalo državno in partijsko vodstvo. Obnova dežele, izgradnja infrastrukturnih objektov, graditev industrije in delo v novo zgrajenih tovarnah - vse je teklo v obliki množičnih akcij in udarništv. Mase so sestavljali delavci in deagrarizirano kmečko prebivalstvo. Za delo ni bilo potrebno veliko znanja in osebne iniciative, pač pa dosti fizične energije in volje, ki jo je vodstvo projektov vzdrževalo najprej z ideološko propagando, z mitingi in z zagotavljanjem najnujnejših sredstev za življenje, pozneje pa vse bolj z naraščajočim osebnim standardom. Seveda so mobilizirali tudi rezultati projektov sami. Ta model je bil uspešen, dokler je bilo na voljo dovolj delovnih in materialnih virov, dokler so bili projekti tehnološko nezahtevni, dokler niso začeli dobivati značaj spomenikov in dokler ni z naraščajočim osebnim standardom spodbujeni individualizem začel v masovnih projektih doživljati take blokade, da se je lahko uveljavil le v potrošni in v neformalni proizvodni sferi.

Morda je prav to zadnje ključno. Jugoslovanski model socializma, ki je v primerjavi z drugimi gradil na naraščajočem osebnem standardu, je sprožil individualizem, ki ga poznajo vse razvite industrijske družbe, vendar pa ga kreatorji modela niso znali ali pa iz določenih ideoloških razlogov niso hoteli izbrati kot enega vzvodov sodobnih proizvodnih sistemov.

Ustvarjalnost je v prvi vrsti individualna, sprošča pa se lahko v timih, v realnih skupinah. To pa ne velja le za proizvodne sisteme, v katerih direktorji, ki niso dorasli novim razmeram, tožijo, da strokovne službe niso sposobne realizirati njihovih idej. Zagotovili pa niso niti tega, da bi jim njihovi strokovnjaki lahko predstavili svoje ideje. To velja v enaki meri za družbene dejavnosti, kjer se učiteljem vztrajno predpisujejo izobraževalni programi, ki naj jih izvajajo. To ne velja v nič manjši meri v politični sferi, kjer se na primer najprej z zakonom predpiše, kdo je zainteresiran za zdravstvo in šolstvo, in kjer se z zakonom določi program, ki ga mora izvajati sis, potem pa se pričakuje navdušeno participacijo. Nova družbena gibanja so izraz globoke potrebe po politični ustvarjalnosti in po reševanju življenjskih problemov, na katere sistem razvejanih formalnih institucij sploh ne reagira. Brez prestrukturiranja političnega sistema v smislu spodbujanja in upoštevanja iniciative posameznikov in realnih skupin ter v smislu opuščanja abstraktnih kolektivitet na račun pluralizma realnih zainteresiranih subjektov ni izgledov za resnično prestrukturiranje gospodarstva.

V Sloveniji je azijski način proizvodnje in upravljanja prej odpovedal kot v drugih jugoslovanskih republikah. Z njegovo zamenjavo ni mogoče odlašati. Zato obstajata samo dve realni možnosti, da se celoten jugoslovanski sistem modernizira ali pa da se pospešeno diferencira v skladu s pogoji v posameznih republikah.

Tokrat bolj zares kot za šalo uredil ta izobraževalni kotichek Janko Špiček

Humoreska

Kako sestaviti vlado

Dan po volitvah smo v bližnjem bistroju naleteli na profesionalnega debaterja Tomaža. Stal je pri šanku, zamišljen, kot da bi tuhtal o strašnem problemu. To se je videlo tudi po tem, kako hitro je praznil dvojne brizgance.

- Ste slabe volje, ker vaš kandidat ni zmagal na volitvah? smo ga pobarali.

- Kako morete spraševati kaj takega, nas je zavrnil, saj vendar veste, da so volitve tajne.

- In kaj vas sicer muči?

- Pssst! Vlado sestavljam.

- Je Kučan vam poveril mandat?

- Kje pa. Sploh ne bi sprejel. Pač pa razmišljam, kakšna bi morala biti naša nova vlada.

- Kakšna?

- Dobra!

- In kdo naj bi bil predsednik?

- Pučnik.

- Zakaj pa? saj nima za seboj vseh Slovencev?

- To ni važno. Važno pa je, da bi bila s Kučanom dober tandem. Saj veste, kako se je sicer trmasti Kučan pod Pučnikovim vplivom spremenil iz federalista v konfederalista.

- Ampak Pučnik je izjavil, da nikakor noče biti predsednik vlade...

- Že res! Ampak mislim, da bi ga bilo treba prepričati.

- Kako?

- Če ne zlepa, pa zgrda. Zakaj pa imamo partijo, pa udbo?

- Bojim se, da pri Pučniku to ne bi zaleglo. So že poskušali...

- To je res, obe sta poskušali partijo in udba. In prav to je problem.

- Pravijo, naj bi bil novi slovenski šef vlade demokristijan Peterle?

- Ah, ta bi bil boljši kot notranji minister.

- Zakaj pa?

- Med predvolilno kampanijo se je dvakrat ali trikrat zmotil in se potem popravil. To je odlično priporočilo za našega notranjega ministra. Tako je učinkoval tudi Ertl. In če bi ga zamenjal Peterle, bi bila kontinuiteta zagotovljena...

- Mogoče pa bi Peterle, ki ima kvalitete notranjega ministra, lahko prisilil Kučana, da bi delal tako, kot bi on in Demos hotela?

- Ha. Pozabljate na to, da je Peterle zakrknjen katolik, Kučan pa spreobrnjen protestant. Ali hočete še kakšno versko vojno na Slovenskem?

- Ja, in kaj nam je torej storiti?

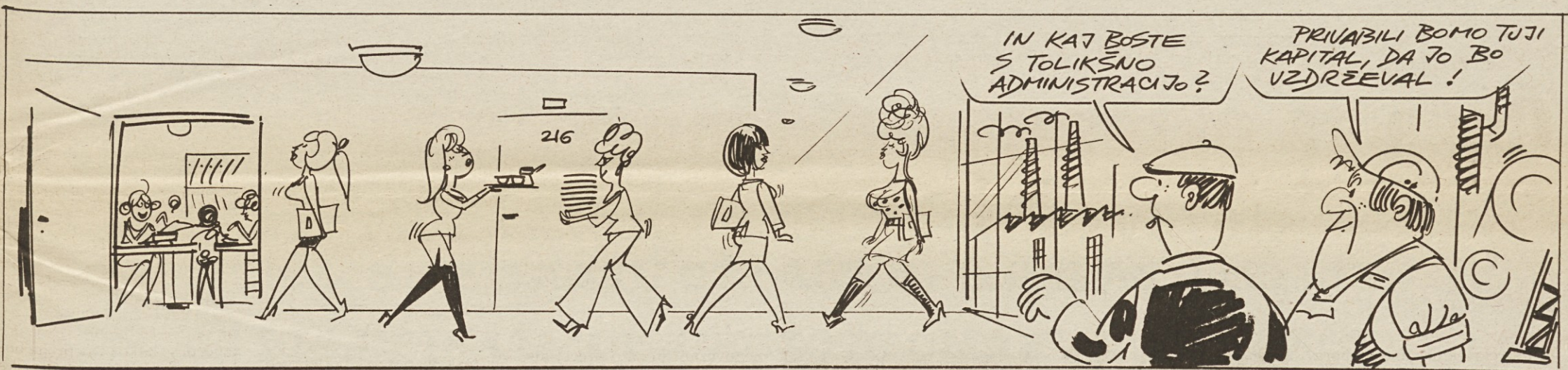
- Še en spricer, je vzkliknil Tomaž in tako dvoumno končal naš pogovor. Bogo Sajovic

Odgovor:
Kritike realsocialističnega modela v jugoslovanski varianti so gotovo enostranske, kolikor mu pripisujejo vse tegobe, ki so se zgrnile nad to družbo danes. Prav ta model je v petdesetih in šestdesetih letih omogočil Jugoslaviji enega najhitrejših ekonomskih in socialnih razvojev v svetu. Šlo je za inovi-

Svobodni Sindikati Slovenije

LIPE SVEDER: REŠITEV

NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 16

Rešitev nagradne križanke pošljite do 15. maja na naslov: DELAVSKA ENOTNOST, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, s pripisom na ovojnici: NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 16. Nagrade so: 120,00, 100,00 in 80,00 dinarjev.

Delavska enotnost

- List je ustanovljen 20. novembra 1942.
- Izdaja ČZP Enotnost - delovna organizacija v ustanavljanju, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479
- Začasni poslovodni organ in glavni urednik: Franček Kavčič, telefon 313-942, 311-956
- Odgovorni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956
- Člani uredništva: Andrej Agnič (posebne naloge, fotografija), Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Ciril Brejter (reportaže in samoupravni odnosi), Marija Frančeskin (socialna politika in varstvo okolja), Ivo Kuljaj (ekonomska ureditev), Damjan Kržnik (urednik - reportaže), Remigij Noč (urednik - drobno gospodarstvo, delavci v samostojnem osebnem delu), Boris Rugej (komentator urednik - družbenoekonomski odnosi, delitev) Sonja Seljak (redaktorica - lektorica), Janez Sever (posebne naloge), Andrej Ulaga (turizem, redakcija, šport in oddih), Igor Žitnik (znanost, kultura in izobraževanje), Jožica Anžel (tajnica) telefon 311-956, h.c. 310-033
- Naročnina 321-255
- Posamezna številka Delavske enotnosti 6 dinarjev
- Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo
- Poštnina plačana v gotovini
- Tisk Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 2
- Ziro račun: 50101-603-46834
- Casopisni svet: Albert Vodovnik (predsednik), Meta Benčič, Franc Berginc, Andrej Coklin, Ivo Grlic, Vlado Haas, Ivo Janžekovič, Niko Klavžar, Rajko Lesjak, Mira Maljuna, Slavko Peklar in Nada Serajnik

Delavska enotnost	DOMAČI UČITELJ, SOPONAVLJALEC	ROMAN L. N. TOLSTOJA	IME IN PRIMEK SLOV. PISATELJICE (-VRNITE SE SINOV!)	AVTOR KRIŽANKE R. NOČ	OTOK V SREDO-ZEMLJU	VRSTA RAZ-CVETJA	SLOVENSKA PESNICA ŠKERLOVA	VIDAV IVAN	PLATINI PODOBNA KOVINA (I)	MLINSKI ŽLEB	SUMERSKA BOGINJA PLODNOSTI	RAZRIT, RAZTRGAN SKALNAT SVET	STONE ANDERLIČ
ZNANA PREŠERNOVA PESEM			RAZJEDA NA KOŽI ALI SLUZNICI	PIANIST									
OD. SLOV. PESNIK (RANCE)				BAKRORISBA TURŠKI FEVDALNI SISTEM									
REL. OST								MIT. PRVI LETALEC PESNICA ČERNEJ					RDEČKAST PLANET
VRSTA ACETATNE CELULOZE						ZENSKA KI SE UKVARJA Z RANOCELNIŠTVOM	BULA ŽLEZNEGA TKIVA PODTALNO DELOVANJE						
OKRAJŠANO AMER. ŽEN. IME (PAMELA)			IT. KIPAR IN GRAFIK (MARINO) KESANJE							OČE FR. FILM. IGRALKA (ISABELLE)			
VRESJE					BOSANSKO MOŠ. IME PTIČ SEV. MORJU						JANKO RUDOLF ITALIJ. IME REZJE		
PRBIVALEC TEHERANA									ŠPORTNO OBLAČILO DUŠA UMRLEGA PRI SLOVANIH				
ŠPANSKO ŽEN. IME				GOVORJE-NJE LAŽI ČEBELI PODOBNA ŽUŽELKA								AVSTR. ALPSKI SMUČAR (HANS)	NEDA ARNERIČ
MREŽASTA TKANINA			RDEČERJAVNA BARVA KARLE KLANČNIK					NORV. JEZI. KOSLOVEC (IVAR) ARGON					
POLDRAG KAMEN S ČRNIMI PROGAMI					ZNESEK KI SE PLAČA ZA ZAKOL ŽIVALI								
MAJHNA RACA									PISATELJ FLEMING				Delavska enotnost

ljubljanska banka
Splošna banka Celje

STAVKA STAVKA STAVKA STAVKA

15. maja 1990 od 13. do 14. ure

**Sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne
industrije Slovenije**

Za naše zahteve po ureditvi izjemno slabih razmer v tekstilni in usnjarskopredelovalni industriji se država in njene ustanove že več kot leto dni ne zmenijo. Tudi po naših ponovnih zahtevah na 5. skupščini sindikata dejavnosti, 23. februarja letos, se ta odnos ni spremenil. **ZATO STAVKAMO**

Pospešeno se nadaljuje propad obeh panog, ki doživljata likvidnostno agonijo in se zateketa v vse hujše mezdnno izkoriščanje dela in strokovnega znanja svojih delavcev. **ZATO STAVKAMO**

Delavci, zaposleni v tekstilni in usnjarskopredelovalni industriji, smo doslej prispevali dobršen del akumulacije slovenskega gospodarstva. Še danes, z zastarelo tehnologijo in podcenjenim delom in znanjem prispevamo kot delovno intenzivni panogi nadpovprečno višino družbenih dajatev. **ZATO STAVKAMO**

Za dejansko izboljšanje pogojev za poslovanje v obeh panogah se morajo dajatve znižati najmanj za 40 % in bremena za zadovoljevanje skupnih in splošnih potreb enakopravno porazdeliti med delovno intenzivne in kapitalno intenzivne panoge. **ZATO STAVKAMO**

Zahtevamo učinkovit sistem varstva pred nelojalno konkurenco iz uvoza – nasprotujemo intervencijskemu uvozu tekstilnih in usnjarskih izdelkov, dokler država ne zniža davščin na surovine in reprodukcijski material na raven naših zunanjih konkurentov. Terjamo realno vrednotenje našega izvoza s primerno višino nadomestila za izpad prihodka zaradi tečajne politike. **ZATO STAVKAMO**

Vse to zahtevamo že vrsto let, vendar je stanje vse slabše: obremenitve se večajo, plače delavcev pa komaj pokrivajo eksistenčni minimum. **ZATO STAVKAMO.**

**ČE TEGA NE BO STORILA, BOMO
PRIPRAVILI ŠIRŠO STAVKO.**

**ZAHTEVAMO DRUGAČEN POLOŽAJ, POŠTENO
PLAČILO ZA DELO IN TRAJNO UREDITEV RAZMER.**

**TOKRAT STAVKAMO OPOZORILNO, STARI VLADI ZA
ODHODNICO IN NOVI VLADI ZA POPOTNICO, KI JO
BO MORALA TAKOJ RAZREŠITI**

Da bi dosegli naš cilj, naše skupne zahteve, je potrebna dobra obveščenost in sodelovanje vseh delavcev.

Vsi zaupniki, predsedniki sindikatov podjetij, člani izvršnih odborov, člani republiškega odbora in poklicni kadri v regijah, mestu in občinah morajo sodelovati in obveščati članstvo.

Stavko vodi stavkovni odbor pri republiškem odboru sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne dejavnosti Slovenije.

Sedež stavkovnega odbora je v Domu sindikatov, Ljubljana, Dalmatinova 4, v sobi 19/II, telefon 061/316-695 ali 061/310-033 interna 422.

Člani stavkovnega odbora bodo v stalnem stiku s predsedniki regijskih organov oziroma z njihovimi sklicatelji.

Člani republiškega odbora, občinskih, mestnih in regijskih odborov ter zaupniki sindikata v podjetjih bodo poskrbeli za potek stavke v svojih okoljih in o vsem sproti seznanjali stavkovni odbor.

Stavkovni odbor o stavki, njenem začetku, trajanju in ciljnih obvešča javnost in vse ustrezne ustanove prek sredstev javnega obveščanja.

V času stavke bodo stavkajoči delavci v podjetjih v delovnih oblekah.

Delavci, ki v času stavke niso razporejeni na delo, bodo o njej seznanjeni in jim je treba omogočiti sodelovanje

Zbor stavkajočih delavcev skliče izvršni odbor osnovne organizacije ZSSS oziroma konferenca, ki obvesti republiški stavkovni odbor o poteku stavke in o njihovih stališčih, o stavkovnih zahtevah in o morebitnih dodatnih zahtevah.

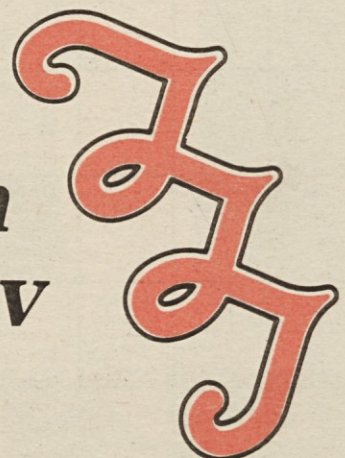
Med stavko se bo stavkovni odbor pogajal z ustanovami, ki jim je naslovil svoje zahteve.

Če stavkovni odbor ugotovi, da zahtevam ni bilo ugodeno ali se ne rešujejo, zahteva ugotavljanje odgovornosti in sprejme sklep o ponovnem sklicu stavke. Stavko lahko tudi prekine, če so zahteve delavcev med tem uresničene.

Stavkovni odbor obvešča stavkajoče delavce o pogajanjih in o sprejetih dogovorih sproti.

Stavkajočim delavcem pripada med stavko nadomestilo v skladu s sindikalno listo.

**Zveza
Svobodnih
Sindikato
Slovenije**

STAVKA STAVKA STAVKA STAVKA